

**“Politiezone HANO en het CLB
in hun gemeenschappelijke strijd tegen spijsbelproblematiek”**

Door Caroline Repriels

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het diploma bachelor sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

Hasselt

Academiejaar 2014-2015

**“Politiezone HANO en het CLB
in hun gemeenschappelijke strijd tegen spijsbelproblematiek”**

Door Caroline Repriels

**Eindwerk aangeboden tot het bekomen
van het diploma bachelor sociaal werk
(maatschappelijk assistent)**

Hasselt

Academiejaar 2014-2015

WOORD VOORAF

Dit eindwerk vormt een afsluiting van een drie jaar durende opleiding Bachelor in het Maatschappelijk Werk. Met dit eindwerk zou ik graag mijn bekwaamheid en zelfstandigheid willen aantonen. Graag zou ik enkele mensen willen bedanken, zonder wie dit eindwerk in zijn huidige vorm nooit tot stand had kunnen komen.

Zo wil ik in de eerste plaats graag Eddy Aerden, mijn mentor van mijn stageplaats, bedanken. Hij heeft mij uitstekend begeleid en toch voldoende zelfstandig laten werken. Ik wil hem dan ook bedanken voor het vertrouwen en de kansen die hij mij heeft gegeven om dit eindwerk te realiseren.

Ik wens eveneens het korps van de lokale politie HANO te bedanken voor het feit dat ik in hun organisatie stage heb mogen lopen. In het bijzonder wens ik daarbij Rudi Verkoyen, commissaris en hoofd van de sociale dienst, te bedanken. Hij heeft het mogelijk gemaakt dat ik een zeer aangename, intensieve en leerrijke stage heb mogen meemaken.

Ik wens ook alle personen die ik in het kader van dit eindwerk geïnterviewd heb, van harte te bedanken. Zonder hun medewerking zou dit eindwerk nooit geweest zijn wat het nu is.

Daarnaast zou ik ook Jessie Repriels en Alyne Heynickx willen bedanken voor het nalezen van zowel dit eindwerk als alle andere verslagen, werkstukken, opdrachten,... gedurende mijn ganse opleiding.

Tot slot zou ik graag mijn ouders en mijn vriend willen bedanken, voor het geduld en vertrouwen dat zij in mij hadden gedurende de gehele opleiding. Ik ben mijn ouders dankbaar voor de kans die zij mij hebben gegeven om de opleiding Bachelor in het Maatschappelijk Werk te kunnen volgen.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf.....	4
Lijst van afkortingen	8
Inleiding.....	9
Deel I : Situering stageplaats	12
Inleiding.....	12
1. Lokale politie HANO	12
1.1 Het ontstaan van de politiezone HANO	12
1.2 De leiding van de politiezone HANO	14
1.3 De missie en visie.....	14
1.4 Doelstellingen	15
1.4.1 Doelstellingen van de organisatie.....	15
1.4.2 Doelstellingen van de sociale dienst.....	15
1.5 De waarden	16
1.6 Doelgroep.....	17
1.7 Werking en taken van de sociale dienst	17
1.8 Besluit.....	18
Deel II: theoretisch kader/literatuurstudie	20
Inleiding.....	20
2. Spijbelen.....	20
2.1 Wat verstaan we onder de term ‘spijbelen’?	20
2.2 Soorten en vormen van spijbelen	20
2.3 Oorzaken van spijbelen	22
2.3.1 De leerling.....	22
2.3.2 De school.....	22
2.3.3 De ouders	23
2.4 Gevolgen van spijbelen	24
2.5 Bestaande invalshoeken omtrent de spijbelproblematiek.....	25
2.5.1 De leerplicht en spijbelen.....	25
2.5.2 Het Spijbelactieplan van 2006	26
2.5.2.1 Actie 1 : gerichte informatiecampagne over spijbelen	26
2.5.2.2 Actie 2 : betere registratie van afwezigheden	26
2.5.2.3 Actie 3 : ondersteunen van een positief schoolklimaat	27
2.5.2.4 Actie 4 : duidelijke afspraken tussen school en CLB	27
2.5.2.5 Actie 5 : leerlingen en ouders nauw betrekken bij opvolging leerplicht.....	27

2.5.2.6	Actie 6 : doelgroepenbeleid	27
2.5.2.7	Actie 7 : heldere afspraken met artsen over medische attesten	28
2.5.2.8	Actie 8 : sterkere samenwerking Onderwijs en Welzijn/Gezondheid	28
2.5.2.9	Actie 9 : Projecten op maat bij ernstige problemen	28
2.5.2.10	Actie 10 : streng als het moet, van gedwongen hulp tot sanctionering	29
2.5.2.11	Actie 11 : stedelijk/gemeentelijk beleid rond controle inschrijvingen en opvolging spijbelen 29	
2.5.2.12	Actie 12 : totale en snelle controle op de leerplicht	29
2.6	Rol van het CLB	29
2.6.1	Preventieve opdracht.....	29
2.6.2	Curatieve opdracht	30
2.7	Werkwijze politie	30
2.7.1	Oprichten van vaste aanspreekpunten	30
2.7.2	Welke informatie mag worden doorgegeven.....	31
2.7.3	Optreden van de politie.....	31
2.8	Deontologisch kader.....	32
2.8.1	Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding	32
2.8.1.1	Het beroepsgeheim en discretieplicht.....	32
2.8.1.2	Deontologische code voor elke CLB-medewerker	33
2.8.2	De Politie	34
2.8.2.1	Ambtsgeheim.....	34
2.8.2.2	Ambtelijke aangifteplicht	34
2.8.3	Het gedeelde beroepsgeheim.....	35
2.8.4	Dilemma: samenwerken en beroepsgeheim?.....	35
2.9	Besluit.....	36
Deel III : praktijk (min 12 max 15 pgs)		38
3.	Het onderzoek	38
3.1	Inleiding	38
3.2	Onderzoeksvragen	38
3.3	Methodologie	39
3.4	Analyse van het onderzoek	40
3.4.1	Algemeen.....	40
3.4.2	Werkwijze	41
3.4.3	Beroepsgeheim vs ambtsgeheim.....	42
3.4.4	Samenwerking.....	44
3.5	Conclusies en aanbevelingen.....	46
3.5.1	Conclusies	46

3.5.1.1	Spijbelen.....	46
3.5.1.2	De werkwijze	47
3.5.1.3	Beroepsgeheim vs. ambtsgeheim	48
3.5.1.4	Samenwerking.....	49
3.5.2	Aanbevelingen	50
3.6	Besluit.....	51
Deel IV	: Kritische kijk.....	53
Algemeen Besluit	57
Bronnenlijst	59
4.1	Audiovisuele bronnen	59
4.2	Geschreven bronnen	60
4.3	Niet gepubliceerde bronnen.....	60
4.4	Mondelinge bronnen.....	60
Bijlagen	62
Bijlage 1	: Vragenlijst interview medewerker CLB	Error! Bookmark not defined.
Bijlage 2	: Vragenlijst interview lokale politie HANO	Error! Bookmark not defined.
Bijlage 3	: Geen waarschuwingsbrief voor ouders van spijbelaars.....	Error! Bookmark not defined.
Bijlage 4	: Aantal spijbelaars met vijfde gestegen (oproep).....	Error! Bookmark not defined.
Bijlage 5	: Studietoelages intrekken niet de oplossing voor spijbelen..	Error! Bookmark not defined.

LIJST VAN AFKORTINGEN

HANO	Hamont-Achel, Neerpelt en Overpelt
CAW	Centrum voor Algemeen Welzijnswerk
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
LCO	Lokaal Cliëntoverleg
OGP	Officier Gerechtelijke politie
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
CLB	Centrum voor Leerlingen Begeleiding
IFG	Intrafamiliaal Geweld
PGW	Partner Geweld
KB	Koninklijk Besluit
PV	Proces-verbaal
MST	Medisch schooltoezicht
PMS	Psycho-medisch-sociaal
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

INLEIDING

Ik bevind me momenteel in het derde en tevens laatste jaar van de opleiding Maatschappelijk werk op de PXL Hogeschool. Tijdens ons laatste opleidingsjaar krijgen we de belangrijke opdracht om een eindwerk te schrijven. Ons eindwerk wordt steeds gekoppeld aan onze stageplaats. Ik volbreng mijn derdejaars stage binnen de lokale politiezone HANO, meer bepaald op de sociale dienst van deze stageplaats. Tijdens de 'Kernteam' vergadering van de sociale dienst bracht Mevr. Marleen Rabijns naar voren of het niet interessant kon zijn om de samenwerking met het CLB nader te bekijken. Aan deze samenwerking koppelde ik de spijbelproblematiek waarmee zowel het CLB als de lokale politie in aanmerking komt. De verschillende werkingen en voorschriften zoals beroepsgeheim, wetgeving,... zorgen ervoor dat de samenwerking en communicatie tussen deze organisaties verstoord wordt. Er is echter nood aan efficiënte communicatie en samenwerking om in het belang van de jongere te kunnen handelen.

Mijn eindwerk is opgebouwd uit 4 delen. In het eerste deel stel ik mijn stageplaats voor. Hierin bespreek ik eerst het ontstaan en de algemene structuur van de politiezone HANO. Daaropvolgend geef ik een overzicht van de precieze taken en opdrachten van de dienst waarin ik mijn stageperiode heb doorgebracht. In het tweede deel van mijn eindwerk wordt het theoretisch kader rond mijn eindwerkonderwerp behandeld, namelijk spijbelgedrag, de rol van het CLB en van de politie en het deontologisch kader waaraan beide organisaties gebonden zijn.

De probleemstelling die centraal doorheen dit eindwerk loopt is: "Hoe kunnen we de samenwerking tussen het CLB en de lokale politie HANO beoordelen op vlak van de aanpak van een eventuele spijbelproblematiek?". Deze vraag heb ik opgedeeld in vier thema's waarbinnen er steeds enkele deelvragen worden gesteld. In het eerste thema rond spijbelen werden aan de respondenten enkele algemene vragen gesteld over op welke wijze zij in contact komen met spijbelgedrag bij jongeren. In het tweede thema worden er een aantal deelvragen gesteld over hoe de concrete werkwijze is in hun respectievelijke organisaties rond de aanpak van spijbelen. In het volgende thema worden deelvragen gesteld omtrent het beroepsgeheim of het ambtsgeheim. Als vierde en laatste thema bevroeg ik de respondenten over hoe zij de samenwerking tussen hun beide organisaties beoordelen en wat er volgens hen dient te verbeteren.

Dit eindwerk is gebaseerd op de huidige toestand betreffende de samenwerking tussen het Centrum voor Leerlingenbegeleiding en de lokale politie. Ik besteed daarnaast echter ook aandacht aan hoe de samenwerking zou kunnen evolueren in de toekomst, zodat dit eindwerk een bijdrage kan leveren indien een van beide partijen dit zou wensen te raadplegen.

Ik hoop dat u door het lezen van dit eindwerk een duidelijk beeld krijgt over hoe de huidige samenwerking verloopt en wat er naar de toekomst toe verbeterd zou (moeten) kunnen worden.

Deel I

Situering stageplaats

DEEL I : SITUERING STAGEPLAATS

INLEIDING

In dit hoofdstuk zal ik bespreken hoe de lokale politie HANO (Hamont-Achel, Neerpelt, Overpelt) is georganiseerd. Ik zal een toelichting geven over het ontstaan van de politiezone HANO, wie de leiding van deze politiezone heeft, en hoe de structuur en werking van de politiezone eruitziet. Ik ga hierbij ook dieper in op de werking en opdrachten van de sociale dienst bij de lokale politie HANO, aangezien mijn stage zich voltrekt op deze dienst. In het kader van dit eindwerk zal mijn grootste aandacht uitgaan naar de processen die aan de basis liggen van hoe de lokale politie samenwerkt met andere diensten.

1. LOKALE POLITIE HANO¹

1.1 Het ontstaan van de politiezone HANO

Voor 23 mei 1998 werden in België de politietaken uitgevoerd door de toenmalige gemeentepolitie, de gerechtelijke politie bij de parketten en de Rijkswacht. Op 23 mei 1998 werd dan het 'Octopusakkoord' aanvaard door de acht democratische partijen.

De hervorming die in 1998 werd doorgevoerd herleidde de bestaande politiediensten tot één enkele politiedienst, namelijk de geïntegreerde politie. De geïntegreerde politie werd opgedeeld in twee niveaus. Enerzijds een lokaal niveau, anderzijds een federaal niveau. Deze twee niveaus zijn autonoom en behoren tot het bevoegdheidsdomein van verschillende autoriteiten. Het doel dat de democratische partijen met deze geïntegreerde politie wilden bereiken is een politie creëren die dichter bij de burger en zijn verwachtingen staat. Of, met andere woorden, een politie die complementair werkt. Alle personeelsleden van de twee politieniveaus zijn vanaf dit ogenblik onderworpen aan hetzelfde statuut.

Sinds 1 januari 2001 bestaat de federale politie. Zij verzekert de gespecialiseerde politiefunctie alsook de supralokale opdrachten en de steun aan de lokale politie. Zij omvat zowel operationele (wegpolitie, scheepvaartpolitie, gerechtelijke politie, enzovoort) als administratieve diensten (human resources management, beheer van de materiële middelen, enzovoort).

De lokale politie verzekert de basispolitiezorg, zoals wijkwerking, onthaal, interventie,

¹ PORTAAL BELGISCHE FEDERALE POLITIE, Site van de Belgische federale politie. *Internet*, 2015. (http://www.polfed-fedpol.be/home_nl.php)

slachtofferhulp, lokale recherche en handhaving van de openbare orde. Bij de lokale politie wordt er gewerkt met politiezones. Een politiezone kan één of meerdere gemeentes omvatten. De lokale politie HANO is, zoals de naam al doet vermoeden, dan ook een meergemeentenzone en bestaat uit de gemeentes Hamont-Achel, Neerpelt en Overpelt. Het volledige werkingsgebied van de zone omvat 12 726 Ha en telt circa. 45.500 inwoners.

Figuur 1.1 Lokalisatie zone HANO (<http://www.lokalopolitie.be>)

De lokale politie en de federale politie samen verzekeren de geïntegreerde politiefunctie. Zo zijn zij complementair en werken zij nauw samen om aldus bij te dragen tot de veiligheid. Op het moment waarop de klassieke politiediensten, meer bepaald de rijkswacht en de gemeentepolitie, eengemaakt werden, was politie HANO nog gevestigd in het huidige OCMW-gebouw. In januari 2002 is de politie HANO verhuisd naar de huidige vestigingsplaats, gelegen in de Energiestraat 3 te Neerpelt. Op dat moment is ook de sociale dienst opgericht. De eerste inspecteur die op de sociale dienst begon te werken, werd aangeworven in mei 1996. De sociale dienst heeft zich in de loop der jaren steeds verder ontwikkeld. Dit doordat er steeds grotere aandacht nodig bleek te zijn voor het sociale aspect van de burger. Inspecteur R. vervoegde in oktober 2007 de sociale dienst. In januari 2008 werd inspecteur B. aangeworven bij de sociale dienst. Hij heeft een opleiding genoten als maatschappelijk assistent en heeft

nadien een bijkomende opleiding bij de politie gevolgd. Hoofdinspecteur A. trad in juli 2010 toe op de sociale dienst als derde medewerker. Hij is verantwoordelijk voor de werking van de dienst. Recent vervoegden inspecteurs S. en T. in december 2014 het team van de sociale dienst. Deze vijf personeelsleden zijn deeltijds in dienst. Naast het werken op de sociale dienst, maken zij ook deel uit van het interventieteam. De leiding over de sociale dienst wordt uitgeoefend door commissaris V., alle personeelsleden van de sociale dienst zijn onder hem tewerkgesteld.

1.2 De leiding van de politiezone HANO

De huidige korpschef van de politiezone HANO is hoofdcommissaris C.. Hij heeft de dagelijkse leiding van de lokale politie in handen en staat in voor de verdeling van taken. Hij is eveneens belast met de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van het zonaal veiligheidsplan. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor het intern toezicht op het persoon van de politie.

De korpschef dient zelf verantwoording af te leggen aan het politiecollege over de werking van zijn korps. Daarnaast staat hij ook in voor de externe communicatie.

1.3 De missie en visie¹²

De missie van de lokale politie HANO is het trachten weg te werken van het onveiligheidsgevoel, en het verhogen van de veiligheid op elk vlak door het leveren van maximale inspanningen. Echter zijn de vele maatschappelijke problemen geen zaak van de politie alleen. Ze gaan hierbij nauw samenwerken met andere diensten, waarbij er van iedereen verwacht wordt dat men zijn verantwoordelijkheid neemt.

Daarnaast willen ze zich als politie zichtbaar, aanspreekbaar en bereikbaar opstellen en wordt vanuit hun missie verwacht dat ze een bijdrage leveren aan de volgende aspecten:

- de objectieve onveiligheid beperken (de overlast en criminaliteitscijfers);
- de subjectieve onveiligheid verlagen (onveiligheidsgevoelens);
- de ophelderingsgraad en het rendement verhogen (efficiëntie);
- de kwaliteit van de politiezorg verbeteren;
- het samenlevings- en leefbaarheidsgevoel verhogen.

¹ CLAES, P., PZ HANO (5372): Zonaal Veiligheidsplan 2014-2017. *Internet*, 2014. (<http://www.lokalopolitie.be/5372/downloads/file/Zonaal+veiligheidsplan+HANO/ZVP2014-2017HANO.pdf>)

² CLAES, P., PZ HANO: Jaarverslag 2013. *Internet*, 2013. (<http://www.lokalopolitie.be/5372/downloads/file/Jaarverslag/jaarverslag2013.pdf>)

Bij de uitvoering van hun taken is hun visie te handelen volgens het concept van de “gemeenschapsgerichte politiezorg” of “community-policing”, in alle basisfunctionaliteiten. We kunnen zes verschillende basisfunctionaliteiten onderscheiden, namelijk: onthaal, wijkwerking, interventie, politionele slachtofferbejegening, en lokaal onderzoek.

De gemeenschapsgerichte politiezorg in België steunt op **5 belangrijke pijlers**:

- Extern gerichte dienstverlening gebaseerd op de noden en de behoeften van de bevolking;
- Probleemoplossende – of oorzaakgerichte aanpak;
- Geïntegreerd veiligheidsbeleid gebaseerd op partnerschap (een beleid gericht op samenwerking);
- Verantwoording afleggen voor het gekozen en gevoerde beleid;
- Interne en externe bekwame betrokkenheid (empowerment).

1.4 Doelstellingen¹²

1.4.1 Doelstellingen van de organisatie

De lokale politie HANO wil streven naar een politiezorg met gemeenschapszin. Zij beschouwen het als hun kerntaak om met een dienstverlenende ingesteldheid bij te dragen aan de integrale veiligheid en leefbaarheid. Dit willen ze proberen te realiseren in samenwerking met alle partners en onder het gezag van de overheden.

1.4.2 Doelstellingen van de sociale dienst

De algemene doelstellingen van de lokale politie worden door de sociale dienst nagestreefd door te zorgen voor een correcte opvang, het verschaffen van correcte informatie en verlenen van bijstand aan het slachtoffer of de dader. Daarnaast is de samenwerking met de externe partners eveneens zeer belangrijk binnen de sociale dienst. Voorbeelden van externe partners van de sociale dienst zijn onder andere het onthaalpunt partnergeweld van het CAW, het parket, het Centrum voor Leerlingenbegeleiding, het Jongeren Advies Centrum,... Een doelstelling die eveneens zeer belangrijk is binnen de sociale dienst is het open en kwaliteitsvol handelen. De inspecteurs van de sociale dienst willen transparant werken. Tevens willen ze naar de burger toe duidelijk verantwoorden waarom ze bepaalde handelingen

¹CLAES, P., PZ HANO (5372): Zonaal Veiligheidsplan 2014-2017. *Internet*, 2014. (<http://www.lokalopolitie.be/5372/downloads/file/Zonaal+veiligheidsplan+HANO/ZVP2014-2017HANO.pdf>)

² VAN LIEMPT, S., Consulent beleidsmedewerker, *Mondelinge mededeling*. Informeel gesprek, woensdag 11 maart 2015.

uitvoeren. Ze willen als het ware een brug vormen tussen de gespecialiseerde hulpverleningsinstanties en de burger. Er wordt door hen vertrokken vanuit het standpunt dat elke burger het recht heeft om te weten wat een maatregel inhoudt en waarom er iets gebeurt. Politiezone HANO zet ook sterk in op de doelstelling om kwaliteitsvol samen te werken. Zo is er een samenwerking in het kader van 'noodopvang' afgesloten met externe sociale partners, namelijk met de OCMW 's van Neerpelt, Hamont-Achel en Overpelt, het CAW Limburg, het opvangcentrum voor asielzoekers Valkenhof,...

1.5 De waarden¹

De lokale politie HANO besteedt bijzondere aandacht aan waarden als loyaliteit, integriteit, onpartijdigheid, beschikbaarheid, aanspreekbaarheid, teamwork. De mensen die beroep doen op de diensten van de lokale politie worden steeds correct en beleefd te woord gestaan. Ze laten zich daarnaast leiden door de best mogelijke dienstverlening aan de bevolking. Ze staan niet boven, maar tussen de mensen. In de strijd tegen onveiligheid en het onveiligheidsgevoel zal ze nauw samenwerken met alle andere diensten, die daarin een rol van betekenis kunnen spelen.

Van alle leden wordt door de korpschef verwacht dat ze een optimale inzet en goede samenwerking vertonen om de doelstellingen te bereiken. Dit is van groot belang op zowel intern als extern vlak. De interne samenwerking wordt gestimuleerd door samenwerkingen tussen de verschillende diensten. Zo kan bijvoorbeeld de recherche bijspringen in zaken waarbij verdachten van zedendelicten verhoord moeten worden.

Op extern vlak is er ook een samenwerking met verschillende partners, zoals de OCMW 's, het CAW Limburg, het CLB, enzovoort. In het logo van de politie² zijn de waarden van de politiezone HANO ook terug te vinden. Zo kan de cirkel van het logo gelinkt worden aan de waarden integriteit en beschikbaarheid die ze willen uitstralen. De cirkel verwijst ook naar de vorm van een uurwerk dat ook een cirkel is, en op die manier wilt men het idee wekken dat de politie 24 uur op 24 beschikbaar is. De cirkel staat ook symbool voor integratie, perfectie, gemoedelijkheid, vertrouwen, begrip en bescherming. In het midden van de cirkel staat een figuur die je op twee manieren kan interpreteren. Enerzijds kan je een vlam herkennen, die warmte, kracht, macht en actie oproept. Anderzijds kan je ook een hand herkennen die het

¹ VCLP – CPPL, Site van de Belgische lokale politie. *Internet*, 2015. (<http://www.lokalepolitie.be/5372/over-ons/visie-missie-waarden>)

² VCLP – CPPL, Site van de Belgische lokale politie. *Internet*, 2015. (<http://www.lokalepolitie.be/portal/nl/logo.html>)

idee van vertrouwen en hulp opwekt, de politie wilt mensen de hand reiken. Een hand kan daarnaast staan voor uitwisseling, ontmoeting, communicatie, menselijkheid, leiding, kracht, kennis of begeleiding. De hand kan ook als een symbool van gerechtigheid geïnterpreteerd worden, namelijk als de hand van justitie. Tot slot staat de blauwe kleur van het logo voor zekerheid, bescherming, vrijheid, dienstverlening, vertrouwen, trouw, openheid en dynamisme. Het logo is eenvoudig en heeft soepele lijnen.

1.6 Doelgroep

De lokale politie HANO komt in aanraking met een vrij grote en algemene doelgroep die bestaat uit alle burgers die woonachtig zijn te Neerpelt, Hamont-Achel en Overpelt. Er gelden wel enkele specifieke belangrijke voorwaarden, namelijk dat enerzijds de plaats van de feiten overeenkomt met het werkingsgebied van de politiezone, of anderzijds het slachtoffer of de verdachte woonachtig is in een van de gemeentes op het grondgebied van de politiezone HANO.

Echter staat de politie ook altijd klaar voor burgers die niet onder een van deze voorwaarden vallen. Bijvoorbeeld voor het preventief werken, voor het verschaffen van informatie en inlichtingen en voor het samenwerken met de verschillende partners zoals het onthaalpunt partnergeweld van het CAW, de politiezones Lommel en Kempenland rond de permanentie slachtofferbejegening, enzovoort.

De doelgroep van de sociale dienst is specifiek. Het gaat namelijk om daders en slachtoffers van intrafamiliaal geweld of partnergeweld, slachtoffers van zedendelicten, problematische opvoedingssituaties, slachtoffers en betrokkenen van verkeersongevallen, enzovoort. De problematiek waarmee de sociale dienst vooral te maken krijgt is partnergeweld. Daarnaast komt ook intrafamiliaal geweld, bijvoorbeeld problemen tussen ouder en kind, regelmatig aan bod.

1.7 Werking en taken van de sociale dienst

De leden van de sociale dienst hebben verschillende taken en opdrachten die eigen zijn aan de dienst. Zo zijn ze belast met de opvolging en registratie van IFG (intrafamiliaal geweld) en IFG partnergeweld en de daaruit vloeiende administratieve taken.

Daarnaast is er iedere dag één medewerker van de sociale dienst aanwezig die sociale dagpermanentie heeft. Deze regeling geldt echter enkel op weekdays van 08.00u – 17.00u, en niet op feestdagen. Deze medewerker zorgt voor de ondersteuning en ontlasting van de planton, interventie, recherche, wijkwerking,... diensten. Indien er dringende zaken

binnenkomen die sociaal gerelateerd zijn dan zullen die opgevolgd worden door de medewerker die tijdens die dag sociale dagpermanentie heeft.

Voor de opvolging van dossiers waarmee de dienst regelmatig in aanraking komt, wordt er een dossiereigenaar aangeduid. Dit betekent dat elke medewerker van de sociale dienst een deel van de dossiers IFG of PGW onder zijn naam heeft staan. De dossiereigenaar wordt aangeduid in samenspraak met alle teamleden van de sociale dienst. De persoon die aangeduid wordt als dossiereigenaar voor een bepaald dossier zal fungeren als aanspreekpunt dat dossier. Hij zal dit opvolgen door onder andere aangiftes te noteren, verdachten te verhoren, getuigenverklaringen af te nemen,... Het grote voordeel van het werken met dossiereigenaars is dat hulpvragers steeds met één bepaalde medewerker in contact komen, die precies weet waar hun dossier over gaat.

De medewerkers van de sociale dienst staan daarnaast in voor de verzorging en bijstand van slachtofferbejegening. Naast de slachtofferbejegening die wordt uitgevoerd binnen de eigen zone is er ook een protocolakkoord afgesloten met twee andere politiezones inzake een wachtdienst slachtofferbejegening. Dit akkoord omvat naast de politiekezone HANO ook de politiezones van Lommel en Kempenland. Concreet houdt dit in dat indien één van deze zones nood heeft aan extra slachtofferbejegening, ze de politiekezone van wacht kunnen contacteren via een Gsm-nummer. Dit geldt vooral voor interventies die plaatsvinden tussen 18.00u en 08.00u. Indien er oproepen zijn geweest, zal de zone waar deze oproepen hebben plaatsgevonden deze verder opvolgen.

Daarnaast worden door de medewerkers van de sociale dienst dossiers naar aanleiding van kantschriften en de daarvoor nodige bijkomende onderzoeken opgesteld en opgevolgd. Een voorbeeld hiervan is het uitvoeren van een moraliteitsonderzoek bij een gezin naar aanleiding van een kantschrift.

1.8 Besluit

In dit hoofdstuk heb ik getracht een duidelijk beeld te formuleren over de structuur van de organisatie waarbinnen ik mijn stage heb volbracht. Hierbij heb ik vooral getracht om een duidelijke weergave te geven van de processen waarbinnen de lokale politie actief is en aan welke doelstellingen zij vanuit hun missie en visie veel belang hechten. Daarnaast heb ik getracht een duidelijke omschrijving te formuleren van de werking en de taken en opdrachten van de sociale dienst.

Deel II

Theoretisch kader

DEEL II: THEORETISCH KADER/LITERATUURSTUDIE

INLEIDING

In dit tweede deel van mijn eindwerk zal ik trachten om het theoretisch kader te schetsen waarbinnen dit eindwerk zich voltrekt. Hierin zal ik in de eerste plaats het fenomeen 'spijbelen' trachten te omschrijven door de verschillende soorten, vormen, oorzaken en gevolgen van dit gedrag duidelijk weer te geven. Daarnaast zal er een omschrijving worden gegeven van wat de leerplicht nu precies inhoudt en zal in navolging daarvan het spijbelactieplan (2006) van Frank Vandenbroucke (Vlaams minister van werk, onderwijs en vorming) besproken worden. Nadien zal ik de omschrijven welke rol het CLB en de lokale politie kunnen aannemen binnen dit domein. Tot slot bespreek ik het deontologisch kader waarbinnen het CLB en de lokale politie dienen te handelen.

2. SPIJBELLEN

2.1 Wat verstaan we onder de term 'spijbelen'?¹²

Onder spijbelen verstaan we het zonder geldige reden afwezig zijn van leerlingen van school. In België geldt er een leerplicht tot 18 jaar, dit is neergeschreven in de wet. Iedere minderjarige die zonder gewettigd afwezigheidsattest niet aanwezig is op school wordt verondersteld te spijbelen. Wanneer jongeren spijbelen begaan ze dan ook een overtreding van de wet.

2.2 Soorten en vormen van spijbelen³

Leerlingen kunnen geoorloofd afwezig zijn door een geldige redenen zoals bijvoorbeeld ziekte. Indien een leerling echter niet op school is zonder een geldige redenen is deze ongeoorloofd afwezig, de leerling maakt zich op dat moment schuldig aan schoolverzuim of spijbelen. Er bestaan twee soorten van ongeoorloofd schoolverzuim, namelijk ongeoorloofd relatief verzuim en absoluut verzuim.

Bij absoluut verzuim is een kind dat leerplichtig is niet ingeschreven in een school of onderwijsinstelling, en de leerling volgt daarnaast ook geen thuisonderwijs en heeft geen

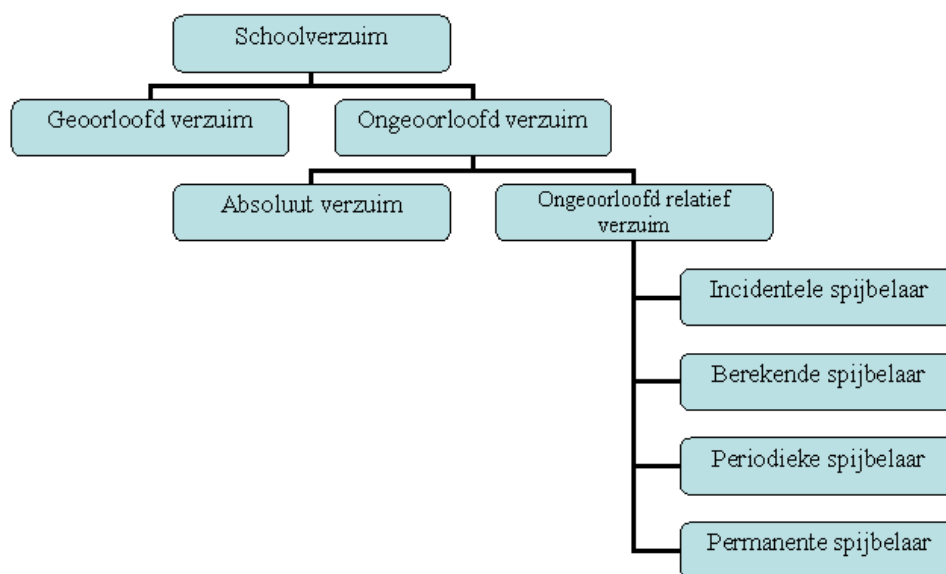
¹ ONDERWIJS VLAANDEREN, Website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Internet*. 2015. (http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/algemeen/wat_is_spijbelen.htm)

² <http://www.spijbelen.be/>

vrijstelling van de leerplicht. In deze situaties dienen de instanties de ouders van het leerplichtige kind hierover aan te spreken.

Bij ongeoorloofd relatief verzuim is de op school ingeschreven leerling afwezig van les-of praktijktijd en dit zonder geldige reden. Binnen het ongeoorloofd relatief verzuim kunnen er nog vier andere vormen onderscheiden worden, namelijk:

- **De incidentele spijbelaar:** deze leerling spijbelt eens (eenmalig) tijdens een bepaalde les;
- **De berekende spijbelaar:** deze leerling slaat systematisch bepaalde vakken over, is steeds bij dezelfde leerkracht afwezig of blijft steeds op hetzelfde uur weg;
- **De periodieke spijbelaar:** deze leerling spijbelt vaak gedurende een bepaalde periode, dan is hij weer een tijdje aanwezig en dan weer niet;
- **De permanente spijbelaar:** deze leerling gaat helemaal niet naar school, hoewel hij of zij er echter wel is ingeschreven.

Figuur 1.2: vormen van schoolverzuim (<http://www.ond.vlaanderen.be>)

Het is belangrijk dat er onderzocht wordt door de leerlingenbegeleider of er sprake is van luxeverzuim of signaalverzuim bij een leerling. Bij luxeverzuim blijven leerlingen vaak met toestemming van de ouders en zonder die van de schooldirectie weg van school. Dit om bijvoorbeeld een dag langer op vakantie te kunnen blijven of op familiebezoek te gaan. Het kan echter ook zo zijn dat een leerling door een les over te slaan onbewust een signaal uitzendt dat er nog andere problemen meespelen waardoor hij geen andere oplossing ziet dan te spijbelen. Zo kan er bijvoorbeeld sprake zijn van een problematische thuissituatie, of voelt de jongere zich niet meer goed op school. Hier spreken we dan van signaalverzuim. De

leerkrachten en leerlingenbegeleiders die in contact staan met de jongeren moeten daarom erg signaalgevoelig zijn om zo preventief tewerk te kunnen gaan in hun aanpak.

2.3 Oorzaken van spijbelen

Er kunnen verschillende oorzaken aan de basis liggen voor spijbelgedrag bij jongeren. Vaak ligt het niet enkel aan de jongeren zelf maar spelen er nog veel meer factoren een rol bij de beslissing tot spijbelen. Bij het zoeken naar een verklaring voor het spijbelgedrag moet er gekeken worden naar de wisselwerking tussen de leerling-, school-, ouder- en de samenlevings- of beleidsgebonden oorzaken.

2.3.1 De leerling

Verschillende problemen die hun oorsprong vinden bij de leerling zelf kunnen leiden tot spijbelgedrag. Zo kan een leerling last hebben van faalangst, waardoor de jongere zo bang is om te falen dat hij besluit om helemaal niet naar de les te gaan. Dit gebeurt vaak op momenten waarop er testen of examens gepland staan. Het zou hierbij ook kunnen zijn dat er door de school te hoge eisen en verwachtingen aan de leerling worden gesteld, waardoor de leerling dan zijn falen gaat wijten aan het feit dat hij regelmatig afwezig is geweest en niet aan zijn eigen 'onkunde'.

Er kan bij de jongere ook een gebrek zijn aan motivatie om naar school te gaan, dit leidt vaak tot spijbelen. Het gebrek aan motivatie kan samenhangen met moeilijkheden waarmee men te maken krijgt op school zoals pestgedrag, of ontstaan door het falen voor bepaalde opleidingsonderdelen door een eventuele foutieve studiekeuze. De jongeren gaat door het falen het gevoel krijgen dat het toch geen zin heeft om naar school te gaan, want 'hij/zij kan het toch niet'.

Groepsdruk kan eveneens een grote invloed hebben op het spijbelgedrag bij jongeren. Jongeren vinden het heel belangrijk om ergens bij te horen en wanneer de rest van de groep spijbelgedrag goedkeurt zal de leerling vaak ook geneigd zijn om mee te doen en lessen over te slaan.

2.3.2 De school

Van een school wordt verwacht dat ze haar leerlingen ondersteunt. Hierbij dient ze extra aandacht te besteden aan de jongeren die het zonder hulp van buitenaf niet kunnen redden. Indien een leerling problemen op school ondervindt zal hij/zij vaak sneller geneigd zijn om één of meerdere lessen over te slaan. De tegenzin voor het gaan naar de lessen kan ontstaan doordat een jongere een bepaalde les niet boeiend vindt of eventueel problemen ondervindt

met de leerkracht van dit vak. Een verstoorde relatie tussen een leerling en leerkracht kan vaak een belangrijke oorzaak zijn voor spijbelen. Indien een leerkracht zelf niet gemotiveerd voor de klas staat zal dit ook zijn weerslag kennen op de leerlingen. Deze zullen dan zelf ook hun motivatie verliezen en besluiten om niet meer naar de les te gaan. Ze gaan het gevoel hebben dat de les niet nuttig is omdat de leerkracht bijvoorbeeld monotoon zijn PowerPoints afleest en niets extra vertelt.

Een leerling kan daarnaast een sterke afkeer van school hebben, bijvoorbeeld omdat de jongere het moeilijk heeft met de leerstof, er te hoge eisen aan hem gesteld worden die hij niet kan inlossen, gepest wordt of hij/zij problemen heeft met klasgenoten.

2.3.3 De ouders

De thuissituatie van een jongere kan een grote invloed hebben op het feit of deze zich aangetrokken voelt tot spijbelgedrag. Indien een leerling thuis bijvoorbeeld te maken krijgt met allerlei problemen, dan kan deze daar zo door opgeslokt worden dat school in zijn gedachten naar de achterban verschoven wordt. Het naar school gaan zal door de jongere op zo'n momenten niet belangrijk genoeg gevonden worden, de jongere legt andere prioriteiten. Dit spijbelgedrag kan eventueel ook een manier zijn om aandacht te vragen en op die wijze thuis een signaal te geven dat er iets fout loopt..

Een andere reden voor spijbelen kan zijn dat het kind weinig stimulans krijgt van zijn ouders om naar school te gaan. De ouders hebben in deze situaties vaak te weinig controle over hun kinderen, waardoor de mogelijkheid tot spijbelen door hen als het ware op een dienblad wordt aangereikt. Het gebrek aan controle kan meerdere oorzaken hebben, zo kan je als ouder bijvoorbeeld een drukke job hebben waardoor je weinig thuis bent of er kunnen problemen voorkomen in de gezinssituatie zoals een echtsscheiding.

Tot slot speelt ook de relatie die de jongere met de ouders heeft een rol in het ontstaan van spijbelgedrag. Het kan voorkomen dat de ouders van een kind niet geïnteresseerd zijn in hoe hun kind het doet op school, of er kan sprake zijn van een taalbarrière waardoor de ouders weinig tot geen contact gaan hebben met de school.

2.4 Gevolgen van spijbelen¹²

Indien een leerling zonder een geldige verklaring wegblijft van school, dan kan diens afwezigheid door de school geregistreerd worden als een problematische afwezigheid. In het eerste geval zal de school de leerling in kwestie hierover aanspreken, nadien zullen de ouders verwittigd worden en zal er in samenspraak met deze naar een oplossing gezocht worden. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) zal door de school ingeschakeld worden na 10 halve dagen problematische afwezigheid van een leerling. Van het CLB wordt verwacht dat zij een begeleiding opstarten voor de spijbelende leerling. Het is eveneens mogelijk dat deze begeleiding vroeger start, maar vanaf het moment dat een leerling 10 halve dagen afwezig is, is het CLB verplicht om met een hulpverlening te starten.

Het CLB zal in dit geval samen met de school op zoek gaan naar de oorzaak die aan de basis ligt voor het spijbelgedrag. Samen met de ouders en de leerling in kwestie zal er dan gezocht worden naar een mogelijke oplossing voor dit gedrag. Daarnaast gaat het CLB samen met de school ervoor zorgen dat de leerling, en eventueel ook diens ouders, extra begeleiding krijgt bij de problematiek.

In situaties waarbij een leerling zonder wettige reden van school blijft, of waarbij er door de leerling of diens ouders begeleiding door de school of het CLB geweigerd wordt, kunnen er door deze twee instanties verdere stappen ondernomen worden. In eerste instantie kan de politie ingeschakeld worden, waarbij er door hen bijvoorbeeld een gesprek aangegaan kan worden met de leerling en/of zijn ouders of er wordt met hen een spijbelcontract afgesloten. Indien er dan opnieuw gespijbeld wordt door de leerling, zal de politie een proces-verbaal opstellen dat uiteindelijk terecht zal komen bij het parket. Door het parket kan aan de leerling en de ouders een hulpverleningstraject worden voorgesteld of eventueel sancties worden opgelegd.

Een tweede mogelijkheid is dat er door de scholen en het CLB een zorgwekkend dossier wordt opgemaakt en doorgestuurd naar het ministerie van Onderwijs en Vorming. Dit kan dan verdere maatregelen nemen omtrent de situatie van de leerling. Een kind dat veel spijbelt zal het recht op een schooltoelage verliezen en het ministerie kan eveneens beslissen om een reeds uitbetaalde schooltoelage terug te vorderen.

¹ MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Wat gebeurt er als een leerling spijbelt?. *Internet*. 2015. (<http://onderwijs.vlaanderen.be/wat-gebeurt-er-als-een-leerling-spijbelt>)

² WIKIPEDIA, Spijbelen. *Internet*, 2015. (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Spijbelen>)

Spijbelen zal ook veel gevolgen hebben voor de latere toekomst van de jongere. Doordat ze veel afwezig zijn van school zullen hun resultaten vaak slechter zijn en zullen ze weinig kans hebben op het behalen van een goed diploma.

De overheid maakt een prioriteit van het terugdringen van spijbelen omdat onderzoek heeft aangetoond dat volwassenen die een extra kost opleveren voor de maatschappij, dikwijls een voorgeschiedenis van schoolverzuim hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om mensen die

- moeilijk werk vinden;
- hun werk niet kunnen behouden wegens te laatkomen;
- die te vaak een beroep doen op ziekteverzuim;
- werkloosheid afwisselen met ziektemelding
- in de psychiatrie opgenomen zijn;
- vaak in aanraking komen met het gerecht.

Ook al is het spijbelen niet altijd de oorzaak van de moeilijkheden, het is dan wellicht wel een signaal, zodat er in een vroeger stadium hulp kan geboden worden.

2.5 Bestaande invalshoeken omtrent de spijbelproblematiek

2.5.1 De leerplicht en spijbelen¹²³

De leerplicht vloeit voort uit het recht op onderwijs, ingeschreven in de Grondwet (art. 24). In België is de leerplicht van toepassing op elke minderjarige die is gedomicilieerd of verblijft in België. De leerplicht vangt aan op 1 september van het jaar waarin de leerling 6 wordt en duurt tot de 18^e verjaardag (indien die datum tussen 1 januari en 30 juni valt) of tot 30 juni van het kalenderjaar waarin de leerling 18 wordt (indien het bereiken van die leeftijd tussen 1 juli en 31 december valt). Dit wil dus zeggen dat een leerling die in november 18 jaar wordt en nog geen diploma secundair onderwijs heeft, zich in september voor zijn 18^e verjaardag niet meer dient in te schrijven. Een leerling die in april 18 jaar wordt, mag op zijn verjaardag stoppen met school. Behaalt de leerling op jongere leeftijd (bv. zestien) het diploma secundair onderwijs, dan eindigt de leerplicht op dat ogenblik. Vanaf de leeftijd van 16, of vanaf de leeftijd van 15 jaar bij het beëindigen van de eerste 2 jaren van het voltijdse secundair onderwijs, is deeltijds onderwijs

¹ DE LE COURT, M., *Spijbelactieplan*. Brussel. 2009.

² MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Rapport leerplicht schoolbel rinkelt. *Internet*. 2012.
(http://www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/agodi/pdf/leerplicht/AgODi_Rapport_Leerplicht_Schoolbel_rinkelt_2012-2013.pdf)

³ JEUGDRECHT, Leerplicht, spijbelen en hulpverlening. *Internet*. 2009.
(http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=217&select_page=314)

mogelijk.

Het respecteren van de leerplicht komt toe aan de ouders, de persoon die het ouderlijk gezag uitoefent of de persoon die de minderjarige in rechte of in feite onder zijn bewaring heeft. Om te voldoen aan de leerplicht dienen voornoemden ervoor te zorgen dat de minderjarige ingeschreven is en regelmatig les volgt in de richting waarin hij is ingeschreven.

2.5.2 Het Spijbelactieplan van 2006¹

2.5.2.1 Actie 1 : gerichte informatiecampagne over spijbelen

Voor een vlot verloop van de schoolloopbaan en het behalen van een diploma of getuigschrift aan het einde hiervan, is het belangrijk dat een leerling regelmatig naar school gaat. Het is dan ook zeer belangrijk dat er zowel maatschappelijke als politieke aandacht uitgaat naar het voorkomen en opvolgen van onwettige afwezigheden en schoolverzuim.

Door het spijbelteam werd er met het oog op het bereiken van deze doelstelling een communicatieplan gemaakt waarmee ze mensen bewust willen maken van de problematiek van spijbelen en schoolverzuim. Er wordt hierbij bijzondere aandacht besteedt aan het opstellen van gerichte informatie- en sensibiliseringscampagnes voor bijzondere doelgroepen, zoals hulpverleners, ouders van kleuters, huisartsen,...

2.5.2.2 Actie 2 : betere registratie van afwezigheden

Door aan- en afwezigheden zorgvuldig te registreren kan er een goede vertrekbasis worden uitgewerkt voor het opstellen van allerhande acties op schoolniveau:

- **Signaaldetectie:** op deze manier kan een spijbelprobleem snel gedetecteerd worden en kan er snel op ingespeeld worden om verdere uitbreiding van het gedrag te voorkomen. Daarnaast kunnen er uit de afwezigheidsgegevens ook trends, patronen of tendensen afgeleid worden waarop door de school kan ingespeeld worden.
- **Structurele preventie:** vaak kan spijbelen voorkomen worden door zeer eenvoudige ingrepen zoals bijvoorbeeld maar één in- en uitgang maken aan de school, of het organiseren van activiteiten tijdens de middagpauze waardoor een leerling minder geneigd is om de school te verlaten.

¹ MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Een sluitende aanpak voor spijbelen en schoolverzuim. *Internet*. 2006. (http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/pdf/Een_sluitende_aanpak_voor_spijbelen_en_schoolverzuim_versie_juli_2006.pdf)

- **De verbetering van de eigen werking:** op basis van wat men leert uit de voorgaande zaken kan men gaan reflecteren over de eigen werking en deze op die manier verbeteren.

In de Vlaamse secundaire scholen wordt er tegenwoordig gewerkt met een elektronisch registratiesysteem. Dit systeem zorgt ervoor dat alle soorten afwezigheden, zowel de gewettigde als de ongewettigde, gecontroleerd worden. Het biedt ook de mogelijkheid om analyses uit te voeren op de door het systeem geregistreerde gegevens. Op basis van de uitkomst van die gegevens gaan de scholen hun beleid nog gericht kunnen voeren.

2.5.2.3 Actie 3 : ondersteunen van een positief schoolklimaat

Een kind dat graag naar school gaat is vaak minder snel geneigd om te spijbelen. Hierin speelt het schoolklimaat dan ook een belangrijke rol. Het schoolklimaat kan zowel een ondersteunende als belemmerende factor zijn voor een beleid tegen spijbelen. Het is zeer belangrijk dat er in de scholen gestreefd wordt naar het verwezenlijken van een positief en democratisch schoolklimaat. Het heersende schoolklimaat bepaalt voor een groot deel mee hoeveel respect de leerlingen en leerkrachten voor elkaar hebben.

2.5.2.4 Actie 4 : duidelijke afspraken tussen school en CLB

Een belangrijke voorwaarde voor het komen tot een succesvolle begeleiding van schoolverzuim zijn het maken van goede afspraken tussen school en CLB. Er moet sterk op toegezien worden dat deze afspraken school specifiek en voldoende concreet geformuleerd worden. Deze afspraken kunnen dan worden opgenomen in de beleidscontracten, -plannen en afsprakennota's tussen deze twee instanties.

2.5.2.5 Actie 5 : leerlingen en ouders nauw betrekken bij opvolging leerplicht

Jongeren en hun ouders kunnen het best betrokken worden bij het schoolbeleid en meer specifiek het spijbelbeleid. In de praktijk komt het echter nog vaak voor dat de begeleiding van spijbelen vaak over de hoofden van de leerling en ouders heen gebeurt. Er moet door de scholen getracht worden om meer betrokkenheid te realiseren bij zowel de ouders als de jongeren. Zo kunnen ze aan structurele preventie doen door bijvoorbeeld een goed inschrijvingsbeleid te voeren, informatieve ouderavonden te organiseren en samen met de school te zoeken naar oplossingen voor individuele spijbelproblemen.

2.5.2.6 Actie 6 : doelgroepenbeleid

- **Participatie van kleuters** : door onderzoek werd aangetoond dat wanneer kinderen vanaf een vroege leeftijd en zo regelmatig mogelijk naar school gaan, dit positieve effecten heeft op hun ontwikkeling. Ouders moeten daarom via een impulsplan

gesensibiliseerd worden om hun kleuters zo vroeg en regelmatig mogelijk te laten deelnemen aan het onderwijs;

- **Voltijds engagement voor deeltijds leerplichtigen:** jongeren die les volgen in het deeltijds onderwijs hebben twee dagen per week les en er wordt verwacht dat ze daarnaast drie dagen werken. Ze zijn echter niet verplicht om dit te doen. Dit zou zodanig moeten veranderen dat leren op school verplicht gekoppeld wordt aan leren op de werkplek, zodat de werkcomponent op die manier even verplicht wordt als de leercomponent;
- **Kinderen in de residentiële hulpverlening:** het is belangrijk dat er een goede informatie-uitwisseling bestaat tussen de school, het CLB en de instelling wanneer een jongere residentieel opgenomen is in een instelling van de Bijzondere Jeugdzorg of een instelling van het VAPH.

2.5.2.7 Actie 7 : heldere afspraken met artsen over medische attesten

Wanneer scholen een twijfel hebben over de echtheid van een medisch attest, kunnen ze dit aankaarten bij de arts van het CLB. Deze zal dan rekening houdend met de deontologische artsencode, contact opnemen met de dokter die het ‘verdachte’ attest verstrekt heeft. Hierbij zal er met name aandacht worden besteed aan twijfelachtige attesten die uitgeschreven worden voor langere periodes.

2.5.2.8 Actie 8 : sterkere samenwerking Onderwijs en Welzijn/Gezondheid

Vaak zijn schoolverzuim en spijbelen geen op zichzelf staande problemen, maar zien we regelmatig dat ze signalen zijn van complexe achterliggende problematieken. Voor een succesvolle aanpak van deze problematieken is er nood aan een nauwe samenwerking met het welzijnsveld dat zich rondom de school bevindt. CLB's zullen hierbij als draaischijf fungeren tussen de school en de externe diensten waarmee wordt samengewerkt. Zo wordt ook door het CLB in onze zone in de praktijk structureel samengewerkt met andere instanties door het afsluiten van samenwerkingsprotocollen. In deze protocollen zal duidelijk neergeschreven worden wat ieders rol en verantwoordelijkheid inhoudt, zodat de samenwerking geoptimaliseerd wordt. Daarnaast zullen er ook duidelijk afspraken worden gemaakt inzake het beroepsgeheim en de privacy wanneer er bij complexere dossiers wordt samengewerkt met verschillende partners.

2.5.2.9 Actie 9 : Projecten op maat bij ernstige problemen

Bij ernstige gevallen van spijbelen is er nood aan een intensievere samenwerking tussen onderwijs en welzijn. Via deze samenwerking wordt gepoogd om een traject aan te bieden op maat van de jongeren met moeilijkheden. Een voorbeeld van zo'n project is 'time-out' waarbij

jongeren voor een korte periode van één werkweek of een langere periode van drie tot zes werkweken intensief worden begeleid buiten de school. Tijdens deze we(e)k(en) wordt er via het gebruik van verschillende methodieken geprobeerd om de verstoorde relatie tussen de leerling en de school te herstellen. In Limburg worden deze time-out projecten voor jongeren georganiseerd door Arktos Limburg.

2.5.2.10 Actie 10 : streng als het moet, van gedwongen hulp tot sanctionering

Als men merkt dat hulpverlening op vrijwillige basis geen effect teweeg brengt, dan kan men ervan uitgaan dat er sprake is van een zware spijbelproblematiek. In deze gevallen moet het mogelijk zijn dat er door een rechtbank maatregelen kunnen worden opgelegd aan de leerling, diens ouders, of aan beiden.

2.5.2.11 Actie 11 : stedelijk/gemeentelijk beleid rond controle inschrijvingen en opvolging spijbelen

Lokale overheden kunnen een bijzondere rol opnemen in het stimuleren en organiseren van samenwerking tussen diensten, voorzieningen en instellingen, het organiseren van ontmoetingen tussen verschillende partners en het stimuleren van een gemeenschappelijke visie op de aanpak van spijbelen. Lokale besturen nemen ook vaak het initiatief om plaatselijk opgestarte projecten te ondersteunen of te stimuleren.

2.5.2.12 Actie 12 : totale en snelle controle op de leerplicht

Vanaf het schooljaar 2007 – 2008 zijn de scholen gestart met de controle op inschrijving aan het begin van het schooljaar. Alle leerlingen moeten vanaf dat ogenblik verplicht ingeschreven zijn bij de aanvang van het schooljaar. De registratie van de controle op de inschrijvingen zal gebeuren op de derde schooldag in plaats van pas op 1 oktober. Op deze manier willen de scholen trachten om luxeverzuim tegen te gaan aan het begin van het schooljaar.

2.6 Rol van het CLB

2.6.1 Preventieve opdracht¹

Een CLB kan een school ondersteunen bij het uitbouwen van een preventief spijbelbeleid. Zo kan het een rol spelen bij de analyse van gegevens rond afwezigheden, bij het opstellen van het schoolreglement, bij het informeren van ouders en leerkrachten,... bijvoorbeeld op de klassenraad of bij het creëren van een positief schoolklimaat. Door de scholen en CLB's wordt

¹ MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Leerplicht actoren het CLB. *Internet*. 2015. (<http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/actoren/CLB/default.htm>)

dit ondersteuningsbeleid jaarlijks besproken en worden er tussen beide instanties afspraken vastgelegd.

2.6.2 Curatieve opdracht ¹²

Het CLB wordt idealiter op regelmatige basis door de school geïnformeerd over problematische afwezigheden van de leerlingen tijdens momenten van overleg tussen de school en het CLB. De school zal de leerling begeleiden vanaf de eerste halve dag spijbelen waarbij er sprake is van een problematische afwezigheid. Wanneer een leerling uit het secundair- of basisonderwijs meer dan tien halve dagen afwezig is, is de school verplicht om het CLB in te schakelen. Dit mag echter ook vroeger gebeuren, als de school de hulp van het CLB hierbij kan gebruiken. Er wordt door het CLB dan een begeleiding opgestart en een begeleidingsdossier opgemaakt. Er worden hierover door de school en het CLB concrete afspraken gemaakt en ze blijven elkaar op regelmatige basis informeren.

Indien de achterliggende problemen echter de mogelijkheden tot begeleiding van de school en het CLB overstijgen, dan zal door het CLB zijn draaifunctie worden opgenomen. Er zal door het CLB dan samengewerkt worden met andere diensten uit de welzijns- en gezondheidssector. Hierbij dient het CLB wel haar beroepsgeheim te respecteren. In deze gevallen zal dan bijvoorbeeld de hulp van de lokale politie worden ingeroepen als mede-actor in het begeleidingsproces van de leerling.

2.7 Werkwijze politie³

2.7.1 Oprichten van vaste aanspreekpunten

Een van de pijlers van de gemeenschapsgerichte politiezorg is partnerschap. In het kader van de aanpak van spijbelgedrag wordt door het creëren van partnerschap met de scholen en het CLB via een vast aanspreekpunt een meerwaarde gecreëerd. Het aanspreekpunt bij de politie is bij voorkeur vertrouwd met de aanpak van jeugdproblematiek en jeugdcriminaliteit. Het aanspreekpunt zal binnen het korps van de lokale politie steeds betrokken worden bij de aanpak van deze problematiek. Een goede positionering van dit aanspreekpunt binnen het korps is dan ook zeer belangrijk. Door eveneens een vast aanspreekpunt aan te stellen binnen

¹ JEUGDRECHT, Spijbelen: wat doet het CLB?. *Internet*. 2015.

(http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=259)

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Een sluitende aanpak voor spijbel en schoolverzuim. *Internet*. 2006.

(http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/pdf/Een_sluitende_aanpak_voor_spijbelen_en_schoolverzuim_versie_juli_2006.pdf)

³ MINISTERIE VAN ONDERWIJS, PLP 41 – Krijtlijnennota, *Internet*. 2006.

(<http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/actoren/politie/PLP%2041%20-%20krijtlijnennota.doc>)

de school of het CLB zal de communicatie vergemakkelijkt worden en zal het informele contact tussen beide aanspreekpunten worden bevorderd.

2.7.2 Welke informatie mag worden doorgegeven

Bij het doorgeven van informatie aan de politie zal er een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen informatie die mag worden doorgegeven en informatie die niet mag worden doorgegeven. Hierbij dient er door alle partijen rekening gehouden te worden met de wettelijke bepalingen rond beroepsgeheim, ambtsgeheim en meldingsplicht. Vertrouwelijke informatie mag niet worden doorgegeven aan de politie door zowel de school als het CLB. De politie zal puur feitelijke informatie verkrijgen die gebaseerd is op objectief vaststelbare gegevens. Het kan zeer nuttig en efficiënt zijn als er op voorhand duidelijke afspraken worden gemaakt over wat gemeld kan worden en wat niet. Zo is informatie over het al dan niet aanwezig zijn van een leerling op school feitelijke informatie, die altijd mag worden doorgegeven.

2.7.3 Optreden van de politie

De lokale politie wordt gebruikt als een noodoplossing bij zware spijbelproblemen die niet kunnen worden opgelost door de school zelf of het CLB. Een interventie van de politie zal gevraagd worden wanneer er geen andere mogelijkheid meer is. Er kan door de politie op verschillende manier worden opgetreden tegen het spijbelgedrag. Zo kan een schoolagent op huisbezoek gaan bij een leerling om op die manier meer inzicht te krijgen in de gehele (eventueel achterliggende) situatie. De schoolagent kan de jongeren dan op zijn plichten wijzen, zoals bijvoorbeeld aan deze uitleggen wat er gebeurt als de leerling blijft spijbelen. Indien de leerling spijbelgedrag blijft vertonen zal er door de agent een proces-verbaal kunnen worden opgesteld voor inbreuk op de leerplicht. Vanuit dit proces-verbaal kan dan door het parket een moraliteitsonderzoek worden bevolen via een kantschrift.

2.8 Deontologisch kader

2.8.1 Het Centrum voor Leerlingenbegeleiding

2.8.1.1 Het beroepsgeheim en discretieplicht¹²³⁴

“Geneesheren, heekundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in recht of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro.” (Art. 458 Strafwetboek)

Het beroepsgeheim wordt in artikel 458 van het Belgisch Strafwetboek omschreven als de geheimhoudingsplicht die geldt voor alle personen die vanuit hun beroep kennis dragen van geheimen die aan hen zijn toevertrouwd. De medewerkers van het CLB hebben een zwijgplicht die verbonden is aan de vertrouwensrelatie die ze hebben opgebouwd met hun cliënten. Alles wat binnen deze relatie verteld wordt is geheim en moet dan ook binnen de context van de cliënt-hulpverleningsrelatie blijven.

Het beroepsgeheim heeft zowel een maatschappelijk als een individueel belang. Onder individueel belang verstaan we het feit dat het zeer belangrijk is dat de geheimhouding aan de hulpvrager gegarandeerd wordt door de hulpverlener, voor het slagen van de hulpverlening. Van de hulpvrager wordt verwacht dat hij de hulpverlener in vertrouwen neemt. Hierdoor krijgt de hulpverlener een inkijk in het privéleven van de cliënt. Via het beroepsgeheim zal de hulpvrager behoedts gaan worden van machtsmisbruik door de hulpverlener. Onder maatschappelijk belang verstaan we het feit dat mensen zich makkelijker tot een hulpverlener durven te richten indien ze weten dat deze door beroepsgeheim gebonden is. Dit draagt voor een groot stuk bij tot de toegankelijkheid van de gezondheids- en welzijnszorg.

¹FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE, Site van de Federale Overheidsdienst Justitie. *Internet*. 2014. (http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1867060801&table_name=wet)

² VAN DER STRAETE, I., PUT, J., *Beroepsgeheim en hulpverlening*. Die Keure, 2005.

³ B. ALLEMEERSCH, Het toepassingsgebied van art. 458 Strafwetboek. Over het succes van het beroepsgeheim en het geheim van dat succes”, *R.W.* 2003

Onder de discretieplicht wordt de verplichting verstaan om bij het uitoefenen van een ambt of functie geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan andere personen of instanties dan diegenen die gerechtigd zijn om hier kennis van te nemen. Vanuit de discretieplicht wordt er dus van de medewerkers van het CLB vereist dat iedereen zorgvuldig omspringt met vertrouwelijke gegevens.

2.8.1.2 Deontologische code voor elke CLB-medewerker¹

De deontologische code geldt voor elke CLB-medewerker en vormt een leidraad voor bij de uitvoering van zijn CLB-opdrachten. Enerzijds steunt deze code op waarden en normen en anderzijds op juridische verplichtingen. De code vertaalt het ethisch kader in meer concrete richtlijnen en regels waaraan de CLB-medewerker zijn professioneel handelen toetst en eventueel indien nodig bijstuurt, en dit zowel in individueel als in teamverband.

De CLB-medewerker handelt en reflecteert in zijn beroepsuitoefeningen zowel ten opzichte van zichzelf, de cliënt, het beleid en het samenwerkingsverband.

De indeling van de code volgt vier functies:

- **De zelfhanteringsfunctie** : het is belangrijk dat de CLB-medewerker zelfkennis en inzicht heeft in zijn eigen positie en handelen om zo de nodige voorwaarden te realiseren waardoor een kwaliteitsvolle dienstverlening mogelijk wordt gemaakt;
Bv. "Art 1: De CLB-medewerker denkt na over en neemt verantwoordelijkheid op voor de gevolgen van zijn eigen handelen"

- **De samenwerkingsfunctie**: elke CLB-medewerker heeft een verantwoordelijkheid ten opzichte van collega's binnen het centrum;
Bv. "Art. 35: De CLB-medewerker werkt samen met anderen voor zover het belang van de leerling dit vereist en het beroepsgeheim dit toelaat."

- **De dienst- en hulpverleningsfunctie**: elke CLB-medewerker heeft een verantwoordelijkheid ten opzichte van de gebruikers van de dienstverlening. Hun rechten worden door hem ten alle tijden gerespecteerd en er wordt van hem verwacht dat hij de voorwaarden schept opdat deze rechten ook gerealiseerd worden;

¹ONDERWIJS VLAANDEREN, Website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Internet*. 2015. (<http://www.ond.vlaanderen.be/clb/Documenten/CLB-medewerker/deontologische%20code.pdf>)

Bv. “Art. 9: De CLB-medewerker handelt steeds in het belang van de leerling. Bij een belangenconflict primeert het belang van de leerling.”

- **De beleidsfunctie:** elke CLB-medewerker heeft een verantwoordelijkheid ten opzichte van het centrum en de grotere samenleving.

Bv. “Art. 41: De CLB-medewerker meldt mistoestanden die hij opmerkt.”

2.8.2 De Politie

2.8.2.1 Ambtsgeheim¹

Een ambtsgeheim geldt voor personen die een openbaar ambt uitoefenen, dat wil zeggen in naam van de gemeenschap. Dit ambtsgeheim geldt voor iedereen die tewerkgesteld is in een openbaar ambt. Dit ambtsgeheim is dan ook van toepassing op elke politieambtenaar. Deze dient zich hieraan strikt te houden. De drager van een ambtsgeheim functioneert als orgaan van een instelling of dienst en is niet de persoonlijke houder van een geheim. De informatie die in die hoedanigheid wordt verworven, wordt niet verkregen in persoonlijke naam, maar in naam van de gemeenschap die ze vertegenwoordigen. In het geval van ambtsgeheim is er geen sprake van enig geheim ten opzichte van de overheid die de opdracht heeft gegeven, noch ten opzichte van andere collega's die aan hetzelfde project meewerken. Collega-ambtenaren zijn uit hoofde van hun ambt gehouden tot eenzelfde ambtsgeheim. Ze kunnen dit dus niet tegenover elkaar invoeren. Ze zijn, op basis van hun ambtenarenstatuut, allen gebonden door discretieplicht. De discretieplicht van het overheids personeel wordt ook wel eens als 'ambtsgeheim' omschreven.

2.8.2.2 Ambtelijke aangifteplicht²

“Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier ambtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen.”
(Art. 29 Wetboek Strafvordering)

Dit houdt echter vooral een morele verplichting in door het feit dat deze verplichting niet strafrechtelijk gesanctioneerd wordt. Dit betekend dat deze aangifteverplichting niet

¹ VERBRUGGEN A., TUTELEERS P., GRYP D., PONTEUR F., *Sociaal >weer<werk. Positionering vanuit beroepsethiek.* Gent, Academia Press, 2012

² VERBRUGGEN A., TUTELEERS P., GRYP D., PONTEUR F., O.C.

afgedwongen kan worden, door de wet wordt geen enkele sanctie voorzien indien deze verplichting geschonden wordt. Deze verplichting is van toepassing op elke politieambtenaar.

2.8.3 Het gedeelde beroepsgeheim¹

Op de vraag 'Waarom zouden/willen we informatie delen?' kan een voor de hand liggend antwoord worden gegeven, namelijk 'in het belang van de cliënt'. Dit is echter verworden tot een containterbegrip, dat op zich vele ladingen kan dekken. Het probleem is deels opgelost door de constructie in de rechtsleer van het gedeelde beroepsgeheim, dat actueel ook in een aantal decreten met betrekking tot welzijnswerk is verankerd.

Het begrip 'gedeeld beroepsgeheim' is een figuur uit de rechtsleer om tegemoet te komen aan de gewijzigde hulpverleningscontexten waarin schaalvergroting en fusie nopen tot samenwerking en afstemming. Een aantal decreten laten uitschijnen dat hulpverleners die samenwerken, informatie kunnen delen. Dat betekent echter niet dat dit 'delen' zou kunnen ingaan tegen wat de strafwet daarover zegt. De theorie van het gedeeld beroepsgeheim is een fictieve rechtsconstructie die geen steun vindt in de tekst van art. 458 Sw. Dat betekent dat 'delen' van een geheim *stricto sensu* strafbaar blijft, waarbij het zich beroepen op gedeeld beroepsgeheim dubbelzinnig blijft. Vandaar dat de rechtsfiguur 'gedeeld' beroepsgeheim een essentiële voorwaarde heeft. Men inspireert zich hierbij op wat in de medische sector geldt, namelijk dat er geen schending van het beroepsgeheim is wanneer de geheimhouder wettelijk mag aannemen dat de persoon aan wie hij het geheim toevertrouwt, zoals hij door het beroepsgeheim gehouden is.

2.8.4 Dilemma: samenwerken en beroepsgeheim?²

Bij samenwerken in de context van sociaal werk botst het belang van openheid steeds met het belang van vertrouwelijkheid. Samenwerken kan echter gezien worden als een belangrijke voorwaarde voor goed sociaal werk. Maar het is nooit een doel op zich, er moet goed nagedacht worden over hoe die samenwerking gebeurt en of die wel bijdraagt aan het welzijn, sociale rechtvaardigheid en grondrechten van de cliënt. Er wordt steeds meer in team- en netwerkverband gewerkt door hulpverleners, waardoor het mogelijk wordt om de hulpverlening vanuit een multidisciplinair standpunt te bekijken en op die manier ook de grenzen van de eigen voorzieningen te overschrijden.

We kunnen dan ook de opmerking maken of het niet positief zou zijn voor het hulpverleningsproces indien er door zowel de lokale politie als het Centrum voor

¹ VERBRUGGEN A., TUTELEERS P., GRYP D., PONTEUR F., O.C.

² VERBRUGGEN A., TUTELEERS P., GRYP D., PONTEUR F., O.C.

Leerlingenbegeleiding op een creatieve manier wordt omgesprongen met het beroepsgeheim. Bij het uitwisselen van essentiële informatie moet er dan ook ten alle tijden door beide instanties gedacht worden in functie van wat het beste is voor de cliënt.

2.9 Besluit

Aan de hand van dit hoofdstuk wil ik een duidelijk beeld scheppen van wat spijbelen precies inhoudt en wat de gevolgen ervan kunnen zijn voor de toekomst. Daarnaast geef ik een weergave van de verschillende invalshoeken die bestaan betreffende de spijbelproblematiek. Zo wordt er omschreven wat de leerplicht inhoudt en wordt het spijbelactieplan van Frank Vandenbroucke omschreven. Nadien geef ik weer welke rol zowel de politie als het CLB kan aannemen binnen de aanpak van spijbelgedrag bij jongeren. Tot slot tracht ik een duidelijk beeld te scheppen van de wettelijke kaders, omtrent beroeps- en ambtsgeheim, ambtelijke aangifteplicht en gedeeld beroepsgeheim, die belangrijk zijn binnen de werking van het CLB en de lokale politie. Met dit hoofdstuk sluit ik het theoretische gedeelte van mijn eindwerk af en ga ik over naar het praktische gedeelte.

Deel III

Praktijk

DEEL III : PRAKTIJK

3. HET ONDERZOEK

3.1 Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk werd de theoretische achtergrond nader toegelicht. Met deze theoretische kennis in het achterhoofd zal er in dit hoofdstuk overgegaan worden naar het eigenlijke onderzoek van dit eindwerk. Allereerst zal er een uiteenzetting worden gegeven van de probleemstelling en de onderzoeksvragen van dit onderzoek. Ik heb ervoor gekozen om een kwalitatief onderzoek te voeren voor de uitwerking van dit praktisch gedeelte van mijn eindwerk. Door middel van het afnemen van interviews heb ik getracht antwoorden te verkrijgen op de door mij vooropgestelde onderzoeksvragen. Vervolgens bespreek ik de analyse van mijn onderzoek, waarbij ik de overeenkomsten en verschillen per onderzoeksvraag zal weergeven. Tot slot zal ik conclusies en aanbevelingen weergeven, die mij aan de hand van dit onderzoek zijn ingegeven.

3.2 Onderzoeksvragen

Mijn algemene probleemstelling luidt als volgt: “Hoe kan de samenwerking tussen het CLB en de politie HANO geëvalueerd worden op vlak van de aanpak van een eventuele spijbelproblematiek?”

Deze probleemstelling is vrij algemeen geformuleerd, en het is daarom geen evidente vraag om rechtstreeks aan de respondenten te stellen. Daarom heb ik de onderzoeksvraag opgedeeld in vier thema's die steeds hun eigen deelvragen bevatten. Ik hoop aan de hand van de antwoorden op deze deelvragen, de centrale onderzoeksvraag op het einde van dit onderzoek te kunnen beantwoorden.

Ik begin mijn met het stellen van een aantal algemene vragen rond het onderwerp 'spijbelen'. Dit om te weten te komen of de medewerkers van beide organisaties met deze term in aanraking zijn gekomen tijdens hun beroepsuitoefening. Het volgende thema behandelt de werkwijze waarmee beide organisaties spijbelgedrag bij jongeren proberen aan te pakken. In het derde thema komt het delicate knelpunt omtrent het beroepsgeheim en ambtsgeheim aan bod. Als laatste thema stel ik aan de respondenten de vraag hoe zij de samenwerking tussen beide organisaties ervaren. Ik tracht hierbij te weten te komen wat zij van een samenwerking verwachten, hoe zij huidige samenwerking evalueren en hoe zij de werkwijze zien na een verbeterde samenwerking.

3.3 Methodologie

Vanaf het moment dat ik het onderwerp voor mijn bachelorproef op een duidelijke manier had afgebakend en de onderzoeksvragen had vastgelegd, kon ik van start gaan met mijn onderzoek. Hierbij heb ik gekozen voor het voeren van een kwalitatief onderzoek, waarbij ik getracht heb om, via het afnemen van interviews, diepgaande informatie van de verschillende respondenten te verkrijgen. Met mijn onderzoek wil ik nagaan of de samenwerking en de communicatie tussen de lokale politie en het CLB op de best mogelijke wijze verloopt. Daarom heb ik ervoor gekozen om zowel leden van de lokale politie, als leerlingenbegeleiders van drie verschillende CLB's te interviewen in het kader van mijn onderzoek. Dit zodat op deze manier beide partijen persoonlijk bevraagd konden worden. Bij het interviewen van elke partij heb ik getracht om voldoende informatie te verzamelen zodat ik deze later in het onderzoek effectief kon gebruiken. Ik kon antwoorden van beide partijen vergelijken waardoor de gelijkenissen en verschillen duidelijk naar voren konden komen.

Op voorhand had ik een gestructureerde vragenlijst opgesteld, die ik tijdens de interviews grotendeels gevolgd heb. Ik ben van mening dat het aanhouden van een structuur de resultaten van het onderzoek enkel ten goede kan komen. Ik heb echter wel getracht om bijkomende vragen te stellen, wanneer de situatie zich ertoe leende. Bijvoorbeeld in situaties waarbij ik bepaalde antwoorden of zaken niet begreep of meer wou weten over een bepaald gespreksonderwerp.

In totaal nam ik zeven interviews af bij de verschillende respondenten, waarvan vier interviews bij leden van de lokale politie en drie interviews bij leerlingenbegeleiders van het CLB. Binnen de politiezone HANO heb ik twee schoolagenten, één hoofdinspecteur en één commissaris geïnterviewd. Daarnaast heb ik bij de verschillende CLB's drie leerlingenbegeleiders geïnterviewd. Om praktische redenen nam ik elk interview op met een recorder. Op deze manier kon ik gehele hele interview actief luisteren omdat ik geen notulen diende te nemen. Ik vroeg hiervoor steeds de toestemming van de geïnterviewde persoon.

De gestructureerde vragenlijsten die door mij gebruikt werden tijdens deze interviews, zijn bijgevoegd in bijlage 1 en 2. Na afname werden de interviews steeds door mij uitgeschreven. Deze uitgeschreven interviews vormen de data van mijn onderzoek. De analyse van mijn onderzoek, mijn conclusies en mijn aanbevelingen werden aan de hand van deze data geformuleerd.

3.4 Analyse van het onderzoek

In de volgende punten zal ik een analyse weergeven van het onderzoek. Dit doe ik door per vraag een samenvatting van de antwoorden op de onderzoeksvragen weer te geven.

3.4.1 Algemeen

- *Bent u bekend met het fenomeen 'spijbelgedrag bij jongeren'? Op welke manier bent u met dit begrip bekend?*

Alle geïnterviewde personen geven in hun antwoorden duidelijk weer dat ze bekend zijn met het fenomeen spijbelgedrag bij jongeren. Dit vanuit hun verschillende functies als leerlingenbegeleider, commissaris, schoolagent of lid van de sociale dienst van de lokale politie HANO. De leerlingenbegeleiders van de CLB's halen aan dat de school steeds verplicht contact met hen dient op te nemen in gevallen waarbij er sprake is van regelmatige ongewettigde afwezigheid van een leerling. De leden van de politie geven aan dat ze in aanraking komen met spijbelgedrag doordat zij een toezichtstaak hebben in de controle op het naleven van de leerplicht door jongeren.

- *Wordt u in uw functie vaak geconfronteerd met jongeren die spijbelgedrag vertonen?*

De personen van de lokale politie geven aan dat ze in de zone HANO eerder sporadisch in contact komen met jongeren die spijbelgedrag vertonen. Dit is volgens één persoon te wijten aan het feit dat er binnen deze politiezone nog een zeer conservatieve mentaliteit heerst. Deze mentaliteit zou zich niet echt lenen voor spijbelgedrag. Er zou door de ouders een vrij gedisciplineerde opvolging van hun kinderen gebeuren, omdat deze inzien wat in het belang van hun kind is. Een ander lid van de politie haalt aan dat hij vaak enkel gecontacteerd wordt in gevallen waarbij er sprake is van meer dan 30 dagen ongewettigde afwezigheden. Dit komt volgens hem binnen deze zone eerder sporadisch voor. De medewerkers van het CLB halen aan dat zij in hun functie als leerlingenbegeleider op regelmatige basis geconfronteerd worden met jongeren die zich schuldig maken aan een of andere vorm van schoolverzuim.

- *Merkt u een evolutie in het aantal gevallen van spijbelgedrag? Is dit hoger of lager als vroeger?*

Het merendeel van de geïnterviewde personen geeft aan dat het aantal gevallen van spijbelgedrag afhankelijk is van schooljaar tot schooljaar, en van regio tot regio. De meeste hebben niet het idee dat het aantal gevallen hoger ligt als vroeger. Eén persoon van de lokale

politie haalde zelfs aan dat hij van mening is dat het aantal gevallen lager ligt als vroeger. Hiervan kon hij echter geen bewijzen weergeven.

3.4.2 Werkwijze

- *Wat is de algemene/gebruikelijke werkwijze wanneer een geval van (ernstige) spijbelproblematiek bij u wordt aangemeld?*

Alle geïnterviewde personen halen aan dat er binnen hun dienst een specifieke procedure geldt wanneer een geval van spijbelgedrag bij hen wordt aangemeld. Bij de lokale politie zal de schoolagent altijd als eerste in contact komen met de melding, en indien er verder onderzoek nodig is zal dit uitgevoerd worden door de leden van de sociale dienst. Door de sociale dienst zal er dan meestal een moraliteitsonderzoek worden uitgevoerd bij het gezin. Tijdens het onderzoek kan er contact opgenomen worden met het CLB om af te toetsen welke hulpverlening er al is opgestart rond de leerling in kwestie. Indien de leerling blijvend spijbelgedrag vertoont zal er een proces-verbaal worden opgesteld dat wordt opgestuurd naar de parketmagistraat. Zowel bij de personen van de lokale politie als het CLB, is iedereen het ermee eens dat er zo lang mogelijk dient gehandeld te worden via de vrijwillige weg. Maar wanneer de situatie dit niet meer toelaat, dat er in die (meer extreme) gevallen gehandeld moet worden via de gerechtelijke weg. Eén schoolagent haalt aan dat in zijn wijk een gesprek voeren met de leerling in kwestie en diens ouders, ook een succesvolle manier bleek om een leerling op korte termijn terug op school te krijgen. Door de personen van het CLB wordt aangehaald dat zij door de school gecontacteerd worden vanaf het moment dat er sprake is van 10 ongewettigde afwezigheden. In sommige gevallen kan dit ook vroeger gebeuren, bijvoorbeeld bij hardnekkige spijbelgevallen. Het CLB geeft aan dat ook zij een gesprek hebben met de jongere, contact opnemen met de ouders en eventueel op huisbezoek gaan. De personen van het CLB halen aan dat ze vooral bij hardnekkige spijbelgevallen wel eens contact opnemen met de politie.

- *Ziet u nog mogelijkheden tot verbetering van deze werkwijze?*

Twee politieambtenaren halen aan dat ze tevreden zijn met de huidige werkwijze. Afhankelijk van school tot school en CLB tot CLB worden ze sneller of minder snel gecontacteerd bij spijbelgevallen. Ze zijn echter van mening dat de samenwerking met beiden goed verloopt. Twee andere politieambtenaren zijn van mening dat de werkwijze zoals ze nu is, nog verbeterd kan worden door een vorm van belemmering op te heffen tussen de vrijwillige hulpverlening en politiediensten in het kader van het beroepsgeheim. Met als doel zo efficiënt mogelijk te kunnen samenwerken aan het spijbelgedrag. De medewerkers van het CLB halen aan dat het

stappenplan rond hoe er gewerkt moet worden bij spijbelgevallen elke keer opnieuw zou moeten herbekeken en geëvalueerd worden. Op deze manier kan er namelijk bekeken worden hoe het eventueel beter kan. Ze zijn van mening dat er altijd verbetering mogelijk is.

- *Bent u van mening dat de sociale dienst van de lokale politie bij elke melding van spijbelgedrag dient ingelicht te worden? Wat zou volgens u de meerwaarde hiervan kunnen zijn? (enkel bevraagd aan de politieambtenaren van de lokale politiezone HANO)*

Drie van de vier politieambtenaren zijn van mening dat de sociale dienst zeker niet bij elke melding van spijbelgedrag dient ingelicht te worden. Ze vinden de huidige procedure, waarbij de schoolagent als eerste wordt ingelicht en waarbij deze een inschatting maakt van de situatie of verdere hulp aangewezen is, voldoende. Volgens hen dient de sociale dienst van de lokale politie pas betrokken te worden in de gevallen waarbij er verder onderzoek dient te gebeuren naar bijvoorbeeld de thuissituatie van het kind of in situaties waarbij er sprake is van een blijvende problematiek. Eén andere persoon van de lokale politie is van mening dat de sociale dienst wel zo snel mogelijk dient ingelicht te worden wanneer een geval van spijbelgedrag bij de schoolagent wordt aangemeld. Dit door het feit dat hij heeft gemerkt dat in 90% van de gevallen een problematische thuissituatie de basis vormt van het probleem.

3.4.3 Beroepsgeheim vs ambtsgeheim

- *Welke betekenis geeft u aan ambtsgeheim/beroepsgeheim binnen uw functie?*

Twee politieambtenaren halen aan dat ze afhankelijk van situatie tot situatie het gebruik van het ambtsgeheim op een strikte of soepele manier trachten in te vullen. Ze staan zeer open tegenover het ambtsgeheim, maar proberen er op zo'n manier mee om te gaan dat ze niet strafbaar kunnen worden gesteld. Ze zijn van mening dat algemeenheden zeker gemeld moeten kunnen worden in contacten met andere instanties. De twee andere politieambtenaren halen aan dat het steeds een moeilijke afweging is tussen wat beroepsgeheim is, en wat niet. Ze zijn van mening dat zaken die hen in vertrouwen gezegd zijn, vallen onder het ambtsgeheim. Deze mogen niet gedeeld worden met anderen. Ze zijn echter wel van mening dat alle zaken die belangrijk kunnen zijn voor het onderzoek, en die in het belang van de cliënt zijn, gedeeld zouden moeten worden. Hierbij haalt een persoon van de lokale politie aan dat er eventueel gewerkt kan worden met fictieve en algemene casussen om informatie uit te wisselen. Op deze manier zal het beroepsgeheim door beide partijen niet geschonden worden. De medewerkers van het CLB halen aan dat zij door het wettelijk kader rond beroepsgeheim in samenwerking met de politie en andere partners, heel weinig mogen zeggen. Wat hen door een jongere in vertrouwen meegedeeld werd, mag niet gecommuniceerd worden naar de

buitenwereld toe. Ze geven daarnaast wel aan dat het soms een kwestie is van gezond verstand te gebruiken over de manier waarop dient omgegaan te worden met het beroepsgeheim.

- *Welke betekenis geeft u aan de ambtelijke aangifteplicht binnen uw functie? (enkel bevraagd aan de medewerkers van de lokale politiezone HANO)*

Door alle politieambtenaren werd aangehaald dat zij ambtshalve verplicht zijn om een proces-verbaal op te stellen, wanneer zij kennis nemen van strafbare feiten. Ze zijn van mening dat ieder misdrijf moet worden aangemeld bij het parket. In principe is er zelfs geen aangifte voor nodig. Indien de politie iets te weten komt van een feit dat strafbaar is, dan zijn zij verplicht om een proces-verbaal op te stellen.

- *De leerlingenbegeleiders van het CLB zijn gebonden aan het beroepsgeheim en de discretieplicht. Bent u van mening dat de grenzen van het beroepsgeheim versoepeld zouden moeten worden om op een efficiënte manier te kunnen reageren op spijbelgedrag? (enkel bevraagd aan de medewerkers van de lokale politiezone HANO)*

Drie van de vier politieambtenaren halen aan dat zij vinden dat er een versoepeling zou moeten komen in het wettelijk kader rond het beroepsgeheim. Ze zijn van mening dat het op zo'n manier versoepeld zou moeten worden dat samenwerken mogelijk wordt, zonder dat hulpverleners hierdoor juridisch in conflict komen met de wettelijke kaders. Zeker in situaties waarin de noodzaak van informatie-uitwisseling kan aangetoond worden, moet het mogelijk zijn om de grenzen van het beroepsgeheim te overschrijden. Ze zijn van mening dat het delen van informatie in een goed wettelijk kader dient gegoten te worden, waarbinnen iedereen zich safe kan voelen om informatie uit te wisselen.

- *De agenten van de lokale politie zijn gebonden aan het ambtsgeheim en de ambtelijke aangifteplicht. Bent u van mening dat indien de grenzen van deze versoepeld zouden worden, de informatie-uitwisseling efficiënter zou kunnen verlopen? (enkel bevraagd aan de medewerkers van het CLB)*

De medewerkers van het CLB zijn van mening dat er wel degelijk een wettelijk kader nodig is waarbinnen het handelen van ieder is vastgelegd. Ze zijn ervan overtuigd dat er een verschil is tussen hoe er door het CLB naar bepaalde zaken gekeken wordt en de manier waarop de politie deze bekijkt. Alle medewerkers waren er echter wel van overtuigd dat het ergens makkelijker zou zijn voor een vlottere samenwerking indien er een nieuw wettelijk kader zou worden uitgewerkt, waarbinnen er een versoepeling is van het beroepsgeheim.

- *Zou u informatie delen met het CLB/Lokale politie? En welke informatie zou volgens u gedeeld mogen worden tussen het CLB en de lokale politie?*

Alle politieambtenaren waren ervan overtuigd dat het mogelijk moet zijn om informatie uit te wisselen, zolang dit in het belang van de cliënt gebeurt. Ze staan allen zeer open en positief ten opzichte van een gedeeld beroepsgeheim. Ze halen daarnaast aan dat het een zeer grijze zone is tussen wat wel en niet gedeeld mag worden. Het beroepsgeheim zou geen obstakel mogen vormen bij het samenwerken in het belang van een bepaalde jongere. De medewerkers van het CLB zijn van mening dat er van casus tot casus moet bekeken worden wat er doorgegeven dient te worden, en welke informatie belangrijk is om - in het belang van de cliënt - te delen met elkaar. Er wordt daarnaast aangehaald dat in gevallen waarbij er sprake is van een problematische thuissituatie, en waarbij de leerlingenbegeleider merkt dat er heel weinig vrijwilligheid is, men graag zou hebben dat er sneller een samenwerking met de politie tot stand kan komen. Zodat er op die manier samen korter op de bal kan gespeeld worden.

- *Ervaart u naast het beroepsgeheim/ambtelijke aangifteplicht nog andere knelpunten binnen de samenwerking met het CLB/de lokale politie?*

Zowel door alle personen van de lokale politie als van het CLB werd aangehaald dat ze niet direct andere knelpunten zagen in de samenwerking met het CLB, buiten het beroepsgeheim. Dit door het feit dat er op gepaste momenten overleg plaatsvindt tussen beide partijen. Ze zijn van mening dat er op dit moment een goede samenwerking in de mate van het mogelijke is. Zoals nu het wettelijk kader is, kan het op dit moment niet beter.

3.4.4 Samenwerking

- *Is er een samenwerking tussen de lokale politie en het CLB? Kan u toelichten op welke manier wel of niet?*

De personen van de lokale politie halen aan dat er op dit moment een samenwerking is tussen de lokale politie en het CLB. Maar deze is volgens hen echter zeer vaag. Er wordt door beide partners sporadisch samengekomen, op momenten wanneer het blijkt dat er nood aan is. Op deze overlegmomenten wordt dan gekeken naar mogelijkheden waarmee de samenwerking verbeterd kan worden. De medewerkers van het CLB halen aan dat ze sporadisch contact hebben met de lokale politie. Dit meestal in gevallen van bijvoorbeeld een ernstige spijbelproblematiek. Hier en daar vindt er ook nog een overleg plaats over bepaalde thema's tussen de twee instanties, waarbij er afspraken worden vastgelegd over wat beide partners van elkaar verwachten.

- *Wat is volgens u de meerwaarde van een samenwerking met het CLB/de lokale politie? Of wat zou een grote meerwaarde kunnen zijn?*

De medewerkers van het CLB zijn het eens dat in situaties waarbij er sprake is van verontrusting, een goede samenwerking met de politie een grote meerwaarde zou kunnen betekenen. Ze zouden in deze situaties aan hetzelfde zeil kunnen trekken in de zoektocht naar een mogelijke oplossing. De personen van de lokale politie vinden dat de grote meerwaarde van het protocolakkoord tussen de lokale politie en het CLB het feit is dat ze perfect weten wat ze van elkaar kunnen verwachten. Dat er door zowel de politie en het CLB niet meer zal verwacht worden, dan wat meegedeeld mag worden. Door een samenwerking zou er een veel betere informatie-uitwisseling mogelijk zijn en zou er veel efficiënter gewerkt kunnen worden. Doormiddel van overleg zou er door beide partners samen kort op de bal gespeeld kunnen worden bij bijvoorbeeld de aanpak van spijbelgedrag.

- *Voldoet de huidige samenwerking aan uw verwachtingen? Hoe beoordeelt u de huidige samenwerking?*

Drie van de vier politieambtenaren zijn tevreden over hoe de huidige samenwerking verloopt. Voor hen voldoet ze op dit moment aan hun verwachtingen. Een ander lid van de lokale politie is echter niet tevreden over de huidige samenwerking. Dit door het feit dat zowel het CLB als de politie niet naar elkaar toe kunnen komen door de beperkingen die beide partijen ondervinden door het wettelijk kader waaraan ze gebonden zijn. Alle medewerkers van het CLB zijn van mening dat de huidige samenwerking nogal stroef verloopt. Onder andere door het nieuwe jeugddecreet zouden veel instanties nog aan het zoeken zijn naar wat ze aan elkaar hebben, en hoe ze zelf hun takenpakket vormgeven en invullen.

- *Ziet u mogelijke (positieve) evoluties van de huidige samenwerking met het CLB/de lokale politie in de toekomst?*

Twee personen van de lokale politie zien de huidige samenwerking in de toekomst verdergaan zoals ze nu is. Ze zijn tevreden over de werkwijze zoals ze nu gehanteerd wordt. De twee andere politieambtenaren zien wel nog mogelijkheden tot positieve evoluties in de toekomst indien er een versoepeling komt van het wettelijk kader rond het beroepsgeheim. Op dat moment kan men zich opnieuw buigen over de samenwerking en hoe deze verbeterd kan worden. De medewerkers van het CLB zien de samenwerking eveneens op dezelfde manier verdergaan indien er geen verandering komt binnen het wettelijk kader waarbinnen gehandeld moet worden. Ze vrezen dat indien dit zo blijft, de samenwerking stroef zal blijven verlopen.

- *Kan volgens u een tussenkomst door de lokale politie een meerwaarde betekenen voor de aanpak van een spijbelprobleem?*

De medewerkers van het CLB zijn van mening dat in bepaalde situaties een tussenkomst door de lokale politie zeker een meerwaarde zou kunnen vormen. In situaties waarin er weinig vrijwilligheid is bij de ouders en de jongere zelf, is het voor hen bijvoorbeeld moeilijk om binnen een vrijwillig kader te blijven werken. In zulke gevallen zouden zij graag zien dat de politie inspringt en zouden er eventueel gerechtelijke stappen moeten kunnen ondernomen worden in het belang van het kind. Ze halen aan dat het ondernemen van gerechtelijke stappen de laatste optie moet zijn in het hulpverleningstraject. Drie politieambtenaren zijn ervan overtuigd dat een tussenkomst van de lokale politie zeker een meerwaarde kan vormen in de aanpak van een spijbelproblematiek. Vanuit hun ervaring hebben ze gemerkt dat alleen al een gesprek aangaan met de desbetreffende leerling een goede invloed kan hebben op diens gedrag. Een ander lid van de lokale politie is echter van mening dat een tussenkomst van de lokale politie niet in alle gevallen een meerwaarde kan betekenen. Deze persoon stelt zich de vraag of ieder lid van de politie zich wel kan inleven in een bepaalde problematiek. Het is belangrijk dat een lid van de politie verder kan denken over waar de oorzaken liggen voor een gedrag zoals spijbelen. Hij is van mening dat men met een open geest naar een situatie moet kunnen kijken om hiervoor een oplossing te kunnen bieden. Hij denkt dat wanneer een zaak verder en langer opgevolgd wordt, er wel tot oplossingen kan gekomen worden.

3.5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk bundel ik de conclusies die ik uit de verwerking van de afgenomen interviews heb kunnen halen. In het vorige hoofdstuk heb ik de vragen per thema gegroepeerd, deze volgorde zal ik dan ook aanhouden voor de conclusies. Nadien worden deze conclusies omgezet in aanbevelingen naar de toekomst toe. Dit voor de twee doelgroepen, namelijk de lokale politie HANO en het CLB. Deze aanbevelingen zullen zowel van mezelf als uit de bevindingen van de geïnterviewde personen komen. Ik hoop dat de diensten gebruik maken van mijn aanbevelingen en dat op die manier de samenwerking nog voor een stuk verbeterd kan worden.

3.5.1 Conclusies

3.5.1.1 Spijbelen

De eerste drie vragen die ik stelde in het interview handelden over het onderwerp 'spijbelen'. Hierbij bevroeg ik of de respondenten bekend waren met het fenomeen 'spijbelgedrag bij jongeren', op welke manier zij er vanuit hun functie mee in contact komen en of zij een evolutie

merkte in het aantal gevallen van spijbelgedrag. Uit de resultaten van het interview kan ik afleiden dat zowel de politieambtenaren van de lokale politiezone HANO als de geïnterviewde personen van het CLB allen bekend waren met het fenomeen 'spijbelgedrag bij jongeren'. Dit vanuit hun functies als leerlingenbegeleider, commissaris, schoolagent of lid van de sociale dienst van de lokale politie. Het CLB wordt vanaf 10 ongewettigde afwezigheden verplicht gecontacteerd door de school, maar de personen van de lokale politie gaven aan dat zij soms (veel) te laat op de hoogte gebracht worden van problematisch spijbelgedrag. Dit brengt ook met zich mee dat de leden van de lokale politie HANO eerder sporadisch in aanraking komen met jongeren die spijbelgedrag vertonen. Er wordt pas in een (soms te) late fase beroep op hen gedaan door het CLB of de school. Zowel de personen van het CLB als die van de lokale politie hadden niet het gevoel dat het aantal gevallen van spijbelgedrag gestegen is tijdens de jaren dat zij hun beroep uitoefenen. Afhankelijk van school tot school en regio tot regio zouden er meer of minder gevallen voorkomen.

3.5.1.2 De werkwijze

Uit de vragen die handelden over 'de werkwijze' kwam naar voren dat er zowel bij de lokale politie als bij het CLB een specifieke procedure gevolgd wordt wanneer er een geval van spijbelgedrag bij hen wordt aangemeld. Bij de lokale politie wordt de schoolagent altijd als eerste op de hoogte gesteld van het spijbelgedrag, indien er verder onderzoek nodig is zal dit uitgevoerd worden door de medewerkers van de sociale dienst. Door hen kan dan een moraliteitsonderzoek worden uitgevoerd bij het gezin en indien het spijbelgedrag blijft duren zal er een proces-verbaal worden opgesteld dat wordt opgestuurd naar de parketmagistraat. Door deze kunnen verdere, gerechtelijke, maatregelen genomen worden. De medewerkers van het CLB halen aan dat zij verplicht gecontacteerd moeten worden door de school wanneer er sprake is van 10 ongewettigde afwezigheden. Door hen zal dan contact opgenomen worden met de jongere en diens ouders en eventueel op huisbezoek worden gegaan. Er wordt door beide partijen aangehaald dat ze eerder sporadisch contact hebben met elkaar, en dit meestal in gevallen van hardnekkig spijbelgedrag. Het CLB wilt proberen om zolang mogelijk via de vrijwillige weg te gaan, maar wanneer ze geen uitweg meer zien schakelen ze via contact met de politie de gerechtelijke weg in. De politieambtenaren zijn van mening dat ze hierdoor vaak te laat worden ingeschakeld in deze situaties, ook zij willen zolang mogelijk de vrijwillige weg bewandelen via bijvoorbeeld gesprekken te voeren met de leerling en diens ouders. Maar door het feit dat ze vaak te laat op de hoogte gebracht worden van de situatie, dienen ze toch de gerechtelijke weg in te slaan. Een betere samenwerking tussen het CLB en de lokale politie zou dit naar hun mening zeker kunnen verhelpen.

De laatste vraag binnen dit thema stelde ik enkel aan de personen van de lokale politie. Ik vroeg hen of zij van mening waren dat de sociale dienst van de lokale politie bij elke melding van spijbelgedrag onmiddellijk dient ingelicht te worden, en wat daarvan volgens hen de meerwaarde zou zijn. De meeste personen vinden het niet nodig dat de sociale dienst bij elke melding van spijbelgedrag ingelicht wordt. Ze zijn van mening dat de eerste vaststellingen door de schoolagent moeten gebeuren en dat deze dan, indien nodig, de hulp kan invoeren van de medewerkers van de sociale dienst voor verder onderzoek. Door één lid van de politie werd echter aangehaald dat hij de sociale dienst wel liefst zo snel mogelijk betreft in het proces, wanneer een geval van spijbelgedrag bij hem wordt aangemeld. Op basis van zijn jarenlange ervaring heeft hij gemerkt dat in 90% van de gevallen, de ondergrond van de problematische afwezigheid een problematische thuissituatie is. Door de sociale dienst sneller te betrekken, kan er volgens hem dan ook korter op de bal gespeeld worden via o.a. moraliteitsonderzoeken.

3.5.1.3 Beroepsgeheim vs. ambtsgeheim

De volgende 6 vragen die ik stelde aan de respondenten handelden over het onderwerp 'beroepsgeheim'. Hierbij stelde ik verschillende vragen aan de personen van beide organisaties, dit door het feit dat de medewerkers van het CLB bijvoorbeeld onder het beroepsgeheim vallen en de politieambtenaren zich moeten houden aan hun ambtsgeheim en ambtelijke aangifteplicht. Daarnaast stelde ik aan de personen van beide organisaties de vraag of ze van mening waren dat de grenzen van het beroepsgeheim versoepeld zouden moeten worden om de informatie-uitwisseling efficiënter te kunnen laten verlopen. Daaropvolgend stelde ik de vraag welke informatie er volgens hen dan gedeeld zou mogen worden tussen het CLB en de lokale politie. Uit de resultaten van de interviews kan ik afleiden dat het beroepsgeheim, door zowel de politieambtenaren van de politiezone HANO als de personen van het CLB, als een belemmering wordt ervaren binnen de samenwerking. Door de medewerkers van het CLB wordt het beroepsgeheim zeer strikt gehanteerd, ze geven toe dat ze heel weinig mogen zeggen tegenover partners. De personen van het CLB waren van mening dat alles wat hen door een jongere in vertrouwen wordt meegedeeld, niet gecommuniceerd mag worden naar de buitenwereld toe. Ze zullen weinig tot geen informatie uit dossiers delen met anderen. Beide partners zijn echter wel van mening dat het mogelijk moet zijn om noodzakelijke informatie te delen met elkaar, binnen situaties waarin dit nodig is. Er zou een versoepeling moeten komen in het wettelijk kader rond het beroepsgeheim, zodat samenwerken mogelijk wordt zonder dat hulpverleners juridisch in conflict komen met hun wettelijke kaders. Beide organisaties zijn van mening dat het beroepsgeheim geen obstakel mag vormen bij het samenwerken in het belang van een bepaalde jongere, maar dat van casus tot casus moet bekeken worden welke informatie doorgegeven wordt. Tot slot stelde ik de personen van de lokale politie HANO en

het CLB de vraag of ze nog andere knelpunten in de samenwerking aanvoelden, naast het beroepsgeheim of de ambtelijke aangifteplicht. Zowel door de personen van de lokale politie als van het CLB, werden geen specifieke, andere knelpunten gezien binnen de samenwerking met elkaar. Er vindt tussen beide op de gepaste momenten een goed overleg plaats, waar wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken en afspraken worden vastgelegd.

3.5.1.4 Samenwerking

De laatste vragen die ik stelde tijdens het interview handelden over hoe de medewerkers van het CLB en de lokale politie de huidige samenwerking tussen hun organisaties beoordeelden. Zo stelde ik hen de vraag wat voor hen de meerwaarde was van een samenwerking tussen hun organisaties, en of de huidige samenwerking aan hun verwachtingen voldoet. Zowel de personen van de lokale politie als die van het CLB bevestigden dat er tussen hun diensten een vorm van samenwerking is, deze is volgens hen echter nog zeer vaag. Ze hebben eerder sporadisch contact met elkaar, en dit meestal op momenten wanneer het blijkt dat er nood aan is. Voor de medewerkers van het CLB zou een goede samenwerking met de politie een grote meerwaarde zijn in situaties waarbij er sprake is van ernstige verontrusting. Door in deze situaties informatie met elkaar uit te wisselen, zouden ze samen adequater kunnen reageren op de problematiek. De politieambtenaren van de lokale politie waren het erover eens dat het protocolakkoord met het CLB ervoor zorgt dat beide instanties perfect weten wat ze van elkaar kunnen verwachten. Het schept duidelijkheid. Ze halen echter aan dat indien er een versoepeling zou worden doorgevoerd van het wettelijk kader rond het beroepsgeheim, er veel efficiënter zou kunnen gewerkt worden in het aanpakken van de verschillende problematieken waarmee beide instanties in aanraking komen. Door middel van overleg zouden ze samen veel korter op de bal kunnen spelen in het aanpakken van bijvoorbeeld spijbelgedrag. Daarnaast bevroeg ik of er door hen nog eventuele positieve evoluties van de huidige samenwerking in de toekomst werden gezien. Bij de politieambtenaren waren de meningen hierover verdeeld, sommigen zagen de samenwerking in de toekomst op dezelfde wijze verdergaan. Zij waren tevreden met de werkwijze zoals ze nu gehanteerd werd. De andere politieambtenaren waren er echter van overtuigd dat er wel nog sprake kan zijn van een verbetering van de huidige samenwerking, indien er een versoepeling van het wettelijk kader rond het beroepsgeheim komt. Enkel en alleen dan kan volgens hen de samenwerking zoals ze nu is herbekeken worden. Deze mening deelden de personen van het CLB eveneens. Zij vrezen dat, indien het wettelijk kader zo blijft, de samenwerking stroef en oppervlakkig zal blijven verlopen. Volgens beide partijen is er nood aan verandering binnen het wettelijk kader. Tot slot werd aan beide organisaties de vraag gesteld of zij het gevoel hebben dat een tussenkomst door de lokale politie een meerwaarde zou kunnen betekenen in de aanpak van

een spijbelprobleem. Zowel de personen van het CLB als die van de politie zijn het erover eens dat een tussenkomst door de lokale politie in bepaalde situaties zeker een meerwaarde zou kunnen vormen. De medewerkers van het CLB haalden aan dat ze graag zouden zien dat de politie inspringt bij situaties waar er sprake is van weinig vrijwilligheid bij zowel de jongere zelf als bij zijn ouders. Zij beschouwen deze optie echter wel als een laatste stap in het hulpverleningstraject. De meeste leden van de politie waren het erover eens dat het soms al voldoende kan zijn om eens een gesprek aan te gaan met de jongere en deze daarbij aan te spreken over zijn gedrag. Daarnaast werd aangehaald dat het belangrijk is dat een lid van de politie verder reflecteert over welke oorzaken aan de basis kunnen liggen van een bepaald gedrag. Door een zaak verder en langer op te volgen, kan men tot oplossingen komen voor een bepaald probleem.

3.5.2 Aanbevelingen

Na het bespreken van de conclusies zal ik hier elke aanbeveling zo grondig mogelijk motiveren. Hierdoor zou het mogelijk worden de aanbevelingen ook in werkelijkheid toe te passen. Indien er in de toekomst een verbetering optreedt van de huidige samenwerkingsaspecten, zou de uiteindelijke doelstelling van dit eindwerk verwezenlijkt worden. Op basis van de resultaten van het praktisch onderzoek zou ik graag de volgende aanbevelingen formuleren.

Mijn eerste aanbeveling is het aanbrengen van een wijziging in het wettelijk kader omtrent het beroepsgeheim. Het moet voor partners mogelijk worden om algemene informatie met elkaar te delen, zodat er een betere opvolging van een bepaalde persoon of problematiek kan plaatsvinden. Ik merk nu dat het voor hulpverleners nog zeer moeilijk is om de stap te zetten naar de politie. Er heerst bij hen te sterk de gedachte dat de politie in alle situaties sanctionerend dient op te treden. Terwijl de politie ook vaak probeert om een probleemsituatie via de vrijwillige weg op te lossen. Er moet meer ruimte worden mogelijk gemaakt voor communicatie tussen deze twee partijen wanneer dit in het belang van de cliënt is. Via het toepassen van deze aanbeveling zou er een betere communicatie kunnen ontstaan tussen beide partijen. Daarnaast wordt het op deze manier ook mogelijk om een zaak sneller en efficiënter op te volgen en beslissingen te kunnen nemen.

De tweede aanbeveling die ik zou willen stellen is het verbeteren van de samenwerkingsakkoorden tussen de lokale politie en het CLB. De huidige overlegstructuur tussen deze twee partijen zou verbeterd moeten worden, zodat ze beter op elkaar afgestemd kunnen worden. Via dit medium zouden er bijvoorbeeld fictieve casussen kunnen gedeeld worden tussen beide instanties. Naar mijn mening dient men zich niet steeds te verschuilen achter het wettelijk kader, maar moet door beide organisaties het belang van de minderjarige

centraal gesteld worden. Ik geloof dat wanneer het tot een positieve toenadering tussen beide partijen komt, de minderjarige veel beter en efficiënter geholpen zal kunnen worden.

Een derde aanbeveling die ik zou willen doen geldt vooral voor de lokale politie HANO. Naar mijn mening zou het een goede ondersteuning voor de schoolagenten kunnen zijn als de sociale dienst zou overgaan in een Jeugd- en Sociale dienst. Zo'n aparte dienst zou zich kunnen focussen op sociale en jeugdproblematieken en zou met hun tijd en middelen veel meer ondersteuning aan deze doelgroep kunnen bieden. Voor een kleine zone als de lokale politie HANO lijkt dit eerder een verre toekomst, maar men zou hiermee een mooie werking kunnen oprichten.

Als laatste aanbeveling zou ik willen stellen dat er nood is aan een orgaan dat de samenwerking tussen de reguliere hulpverlening en de daarbij sterk betrokken partners zoals de lokale politie coördineert en ondersteunt. Dit orgaan zou ervoor moeten zorgen dat er initiatieven worden ontwikkeld die ervoor zorgen dat de praktische noden verenigt worden met de wettelijke voorschriften.

3.6 Besluit

In dit hoofdstuk werd verduidelijkt hoe het onderzoek tot stand is gekomen. Er werd hierbij vertrokken vanuit een probleemstelling op basis waarvan verdere onderzoeksvragen werden geformuleerd. Op deze onderzoeksvragen werden dan de vragen van het interview gebaseerd. Vervolgens heb ik de vragen die gesteld werden tijdens deze interviews één voor één met elkaar vergeleken, en werden de verschillen en overeenkomsten door mij genoteerd. Aan de hand van deze resultaten heb ik getracht om conclusies te trekken en de nodige aanbevelingen te doen om de samenwerking tussen de lokale politie en het Centrum voor Leerlingenbegeleiding te optimaliseren.

Deel IV

Kritische kijk

DEEL IV : KRITISCHE KIJK

In dit laatste deel van mijn eindwerk zal ik een kritische blik werpen op elk aspect van dit eindwerk. Hierbij blik ik terug op het proces vanaf het moment dat ik het onderwerp gekozen heb tot het moment waarop ik het algemeen besluit heb. In iedere fase heb ik momenten gehad waarop ik het moeilijker had of waarop ik tevreden kan terugblikken. Ik zal hierbij enkele kritische bedenkingen schrijven bij mijn theoretisch deel, mijn praktisch deel en de criteria vanuit de school.

Als eerste wil ik aanhalen dat ik het kiezen van een geschikt onderwerp zeer moeilijk vond. Dit vooral door het feit dat ik mijn tweedejaarsstage op een andere dienst heb gelopen en ik hierdoor dus niet goed kon inschatten welke eventuele knelpunten er bij de lokale politie aanwezig waren. Gezien er op dit vlak nog niet veel eindwerken uitgewerkt waren, leek het mij zeer interessant om dit onderwerp verder uit te diepen en een analyse te maken van de stand van zaken omtrent de samenwerking met externe partners, meer bepaald het Centrum voor Leerlingenbegeleiding. Ik vond het belangrijk dat ik een onderwerp koos dat relevant was voor mijn stageplaats en waarmee ze achteraf nog aan de slag konden gaan om de samenwerking met de externe partners verder te optimaliseren.

Daarnaast wil ik een kritische blik werpen op het feit dat ik verbaasd ben over de manier waarop twee instellingen, die eigenlijk actief zijn rondom eenzelfde problematiek, zich in de praktijk toch zo ver van elkaar distantiëren. Naar mijn mening worden beide diensten in die mate beperkt door wettelijke kaders dat, hoewel ze beiden goede intenties hebben, er nadelige effecten ontstaan voor de optimale zorg in het belang van de jongere. Ik heb me meermaals verbaasd over het feit dat door wettelijke beperkingen zo weinig informatiedoorstroom kon plaatsvinden tussen beide partijen. Hierbij merk ik op dat vooral door het CLB het beroepsgeheim zeer strikt wordt aangehouden, zij geven toe zeer weinig informatie los te (mogen) laten tegenover partners of derden over dossiers. Naar mijn mening dienen de wettelijke bepalingen die aan de basis liggen van deze problematiek op regelmatige basis geherevalueerd te worden. Dit door het feit dat onze maatschappij ook steeds aan verandering onderhevig is, en de wet- en regelgeving aan deze nieuwe tendensen dient tegemoet te komen.

Als ik kritisch terugkijk op hoe de uitwerking van mijn theoretisch kader verlopen is, dan kom ik tot de vaststelling dat er slechts beperkte informatie voorhanden was over mijn onderwerp. Het theoretisch kader van dit eindwerk is dan ook gebaseerd op een combinatie van informatie

verkregen van de mondelinge contacten en een literatuurstudie van beschikbare documenten en bronnen.

Het schrijven van dit eindwerk zelf ging met momenten zeer vlot, maar op andere momenten had ik soms last van een zogenaamde 'writers block'. Op die momenten heb ik getracht om mijn gedachten even te verzetten om daarna opnieuw met frisse moed aan het volgende hoofdstuk te beginnen schrijven. Daarnaast waren de stageopdrachten voor het stageportfolio eveneens een welkome afwisseling bij het schrijven van dit eindwerk.

Als volgende kan ik een aantal kritische bedenkingen opstellen bij de uitwerking van mijn praktisch gedeelte. Zo kom ik tot de conclusie dat ik moeite had met het formuleren van de juiste vragen voor het onderzoek. Daarom besloot ik mijn theorie meermaals door te nemen en op basis daarvan te brainstormen over een aantal mogelijke vragen. Nadien heb ik deze dan verder uitgewerkt en aangevuld tot het uiteindelijke resultaat van het interview.

Ik ben over het algemeen tevreden over hoe de interviews verlopen zijn. Na elk interview heb ik nog gevraagd of de respondenten zelf iets wilde toevoegen. Op die manier heb ik getracht ervoor te zorgen dat mijn interviews zo volledig mogelijk waren. Daarnaast heb ik de vragen van elk interview aangepast aan de persoon die op dat moment voor me zat. Zo werden er aan beide partijen enkele extra vragen gesteld die enkel van toepassing waren op hun organisatie en werkwijze. Ik koos ervoor de interviews niet letterlijk uit te schrijven, maar ze samen te vatten in een duidelijk antwoord. De hoofdreden hiervoor was dat er door de meeste respondenten zoveel extra informatie werd toegevoegd tijdens het interview. En niet al deze informatie was relevant om te verwerken in mijn eindwerk.

Het analyseren van de interviews heeft eveneens de nodige moeite gekost, dit kwam mede door het feit dat ik open vragen had gesteld. Hierdoor werd er door de respondenten soms heel verschillend geantwoord op mijn vragen of werden deze vragen door ieder van hen soms heel anders opgevat. Verder heb ik het trekken van conclusies uit het onderzoek ook niet als gemakkelijk ervaren. Deze uitspraken komen zwart-wit op papier te staan en hiermee moet dus best met de nodige voorzichtigheid omgesprongen worden.

Tevens heb ik geleerd om in de toekomst de inleiding bij een zelfgeschreven tekst pas op het einde te schrijven. Ik ben meermaals begonnen met het schrijven van een inleiding vooraleer het theoretisch gedeelte volledig afgerond was. Hierdoor was ik regelmatig genooddaakt de inleidingen volledig te herschrijven na het afronden van de aparte gedeeltes.

Vervolgens wil ik een kritische bedenking maken bij de criteria die door de hogeschool PXL worden gesteld aan het eindwerk. Door de opgelegde criteria wordt het naar mijn

mening moeilijk gemaakt om een eindwerk af te leveren dat voldoende aangepast is aan het onderwerp. Zo heb ik toch wel moeilijkheden ervaren bij hanteren van een bepaald aantal pagina's per deel. Hoewel ik van mening ben dat een eindwerk zich dient aan te passen aan het gekozen onderwerp zelf, kreeg ik nu de indruk dat het onderwerp zich teveel diende aan te passen aan de verplichte opbouw en beperkingen van het eindwerk. Het aanhouden van een bepaald aantal pagina's per deel ging voor sommige delen makkelijk, maar andere delen wenste ik uitgebreider te kunnen beschrijven. Ik ben me er uiteraard van bewust dat er bepaalde richtlijnen dienen gesteld te worden die aangehouden moeten worden door iedere student om te komen tot een kwalitatief eindwerk. Maar ik ben wel van mening dat er hierbij ruimte moet worden vrijgemaakt om op een flexibele manier om te gaan met de gestelde richtlijnen in het belang van het gekozen onderwerp.

Door zowel mijn eindwerkbegeleider van de school als de mentoren van mijn stageplaats werd steeds feedback en bedenkingen gegeven over mijn eindwerk. Op die manier werd de uitwerking van dit eindwerk kritisch bekeken in zijn geheel. Op basis van de feedback die ik kreeg, paste ik mijn eindwerk telkens aan zodat het uiteindelijk een volledig geheel werd.

Verder wil ik ook nog even vermelden dat ik door mijn stage binnen de lokale politie mijn eindwerk vanuit twee invalshoeken kan bekijken, namelijk de gerechtelijke hulpverlening en de vrijwillige hulpverlening. Het aspect waarin deze twee het meeste verschillen is het feit dat er binnen de gerechtelijke hulpverlening geen plaats is voor begeleiding. Zij voorzien eerder in de eerste opvang en concrete dienstverlening. Daartegenover staat dat er door de reguliere hulpverlening wel verdere begeleiding en/of hulpverlening kan geboden worden. Gedurende mijn stage heb ik echter wel gemerkt dat de politie steeds dichter naar de lijn van de reguliere hulpverlening getrokken wordt. De politie wordt steeds vaker gecontacteerd voor zaken die eigenlijk niet tot hun takenpakket horen en waarbij ze vaak niet over de juiste kennis of middelen beschikken. De politie heeft daarnaast ook niet altijd de tijd om zich te kunnen bezig te houden met deze zaken, omdat ze in opdracht werken voor het Parket. Ik kan wel opmerken dat de politie en de vrijwillige hulpverlening een gemeenschappelijk kader hebben, namelijk het feit dat beide organisaties alles in het belang willen stellen van de burger.

Een opmerking die ik nog kan maken die minder belangrijk is met betrekking tot de inhoud van dit eindwerk, maar wel van invloed is geweest op het tot stand komen ervan zou ik hier graag nog kort even vermelden. Door het opmaken van dit eindwerk heb ik meer dan ooit een keuze moeten maken tussen schoolwerk en vrije tijd. Het was voor mij niet altijd even gemakkelijk om de combinatie te maken tussen stage, eindwerk en vrije tijd.

Ik denk dat ik er uiteindelijk toch in geslaagd ben om de juiste prioriteiten te stellen om dit eindwerk tot een goed einde te brengen.

ALGEMEEN BESLUIT

Ik heb het schrijven van dit eindwerk als zeer leerrijk ervaren. Ik heb niet alleen inhoudelijk veel bijgeleerd over dit thema, ook op vlak van het schrijven en verwerken van teksten en het op zelfstandige basis afnemen van interviews heb ik veel bijgeleerd. Deze opgedane kennis en vaardigheden zullen zeker nuttig blijken in mijn toekomst als maatschappelijk werkster.

Het uitgangspunt van dit eindwerk was nagaan hoe de samenwerking tussen de lokale politie en het CLB geëvalueerd kan worden op vlak van de aanpak van een eventuele spijbelproblematiek. Dit was mijn centrale vraag doorheen dit eindwerk. Door middel van het afnemen van kwalitatieve interviews bij zowel de individuele medewerkers van de lokale politiezone HANO als van het CLB heb ik getracht een duidelijk antwoord te verkrijgen op deze vraag. In deel drie van dit eindwerk kan u de analyses, conclusies en aanbevelingen terugvinden.

Ik kwam tot de conclusie dat het beroepsgeheim een groot knelpunt is om een goede samenwerking te kunnen realiseren tussen het CLB en de lokale politie in de aanpak van een spijbelproblematiek. Beide instanties zijn klaar om een eventuele problematiek op te vangen, maar er wordt door hen teveel afzonderlijk van elkaar gewerkt. De lokale politie wordt nog steeds als een laatste reddingsboei gezien in het hulpverleningsproces. Dit terwijl het veel beter zou zijn als er in het belang van de jongere wordt samengewerkt tussen deze instanties. Waarom zou informatie immers niet gedeeld mogen worden, als het delen ervan enkel in het voordeel kan werken van een persoon die zich in een noodsituatie bevindt. Het CLB durft vanuit hun hulpverlenend karakter nog te weinig de stap te zetten naar de politie en verschuilen zich nog te vaak achter hun beroepsgeheim.

Ik heb tijdens mijn onderzoek vastgesteld dat beide organisaties wel degelijk achter een samenwerking staan. Echter zijn ze beiden van mening zijn dat er eerst een verandering in het wettelijk kader omtrent het beroepsgeheim dient te komen alvorens deze samenwerking dieper kan uitgewerkt worden.

De belangrijkste aanbevelingen worden hier kort opgesomd:

- Het aanbrengen van een wijziging in het wettelijk kader omtrent het beroepsgeheim;
- Het verbeteren van het samenwerkingsakkoord met het CLB;
- Het oprichten van een Jeugd- en Sociale dienst;

- Ontwikkelen van een orgaan dat de samenwerking tussen reguliere en gerechtelijke hulpverlening coördineert en ondersteunt.

Besluitend kan ik opmerken dat er op dit moment een vage samenwerking is tussen het CLB en de lokale politie HANO. Er is een protocolakkoord tussen beide organisaties dat beschrijft op welke manier ze met elkaar dienen om te gaan. Maar zowel de mensen van de lokale politie als die van het CLB worden nog teveel beperkt door het beroepsgeheim om op een constructieve manier samen te kunnen werken.

Tot slot wil ik mededelen dat ik met veel plezier aan dit eindwerk heb gewerkt. Vooral door het feit dat iedereen zeer hulpvaardig was bij de uitwerking ervan. Ik hoop dan ook dat mijn aanbevelingen de politiezone HANO en het CLB kunnen steunen in de uitbreiding van hun samenwerking.

BRONNENLIJST

4.1 Audiovisuele bronnen

WIKIPEDIA, Politie in België. *Internet*, 2015.

(http://nl.wikipedia.org/wiki/Politie_in_Belgi%C3%AB#Geschiedenis)

VCLP – CPPL, Site van de Belgische lokale politie. *Internet*, 2015.

(<http://www.lokalepolitie.be/portal/nl>)

DIENST PUBLIC RELATIONS EN PROTOCOL FEDERALE POLITIE, Site van de Belgische federale politie. *Internet*, 2015. (http://www.polfed-fedpol.be/home_nl.php)

CLAES, P., PZ HANO (5372): Zonaal Veiligheidsplan 2014-2017. *Internet*, 2014.

(www.lokalepolitie.be/5372/downloads/file/Zonaal+veiligheidsplan+HANO/ZVP2014-2017HANO.pdf)

CLAES, P., PZ HANO: Jaarverslag 2013. *Internet*, 2013.

(<http://www.lokalepolitie.be/5372/downloads/file/Jaarverslag/jaarverslag2013.pdf>)

KLASSE LERAREN, Spijbelen. *Internet*, 2014.

(<http://www.klasse.be/leraren/eerstelijnspijbelen/>)

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Een sluitende aanpak voor spijbelen en schoolverzuim. *Internet*. 2006.

(http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/pdf/Een_sluitende_aanpak_voor_spijbelen_en_schoolverzuim_versie_juli_2006.pdf)

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Wat is spijbelen?. *Internet*. 2015.

(http://www.ond.vlaanderen.be/leerplicht/algemeen/wat_is_spijbelen.htm)

MINISTERIE VAN ONDERWIJS, Wat gebeurt er als een leerling spijbelt?. *Internet*. 2015.

(<http://onderwijs.vlaanderen.be/wat-gebeurt-er-als-een-leerling-spijbelt>)

JEUGDRECHT, Leerplicht, spijbelen en hulpverlening. *Internet*. 2009.

(http://www.jeugdrecht.be/?action=artikel_detail&artikel=217&select_page=314)

FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE, Site van de Federale Overheidsdienst Justitie. *Internet*. 2014.

(http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1867060801&table_name=wet)

WIKIPEDIA, Spijbelen. *Internet*, 2015. (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Spijbelen>)

HET BELANG VAN LIMBURG, Geen waarschuwingsbrief meer voor ouders van spijbelaars. *Internet*. 2015. (http://www.hbvl.be/cnt/dmf20150323_01593231/geen-waarschuwingsbrief-meer-voor-ouders-van-spijbelaars)

HET BELANG VAN LIMBURG, Aantal spijbelaars met vijfde gestegen (oproep). *Internet*. 2014. (http://www.hbvl.be/cnt/dmf20141203_01409517/aantal-spijbelaars-met-vijfde-gestegen-oproep)

HET BELANG VAN LIMBURG, Studietoelages intrekken niet de oplossing voor spijbelen. *Internet*. 2013. (<http://www.hbvl.be/cnt/aid1465636/studietoelages-intrekken-niet-de-oplossing-voor-spijbelen>)

4.2 Geschreven bronnen

VERBRUGGEN, A., TUTELEERS, P., GRYP, D., PONTEUR, F., *Sociaal >weer<werk. Positionering vanuit beroepsethiek*. Gent, Academia Press, 2012.

VAN DER STRAETE, I., PUT, J., *Beroepsgeheim en hulpverlening*. Die Keure, 2005.

4.3 Niet gepubliceerde bronnen

DE LE COURT, M., *Spijbelactieplan*. Brussel. 2009.

4.4 Mondelinge bronnen

BELIËN, R., Inspecteur – Sociale dienst lokale politie HANO, *Mondelinge mededeling*. Informeel gesprek, 9 maart 2015.

VAN LIEMPT, S., Consulent beleidsmedewerker, *Mondelinge mededeling*. Informeel gesprek, woensdag 11 maart 2015.

VAN LISHOUT, P. Inspecteur – Wijkwerking Hamont-Achel, *Mondelinge mededeling*. Interview. 23 april 2015.

HANEGREEFS, B. Inspecteur – Wijkwerking Overpelt, *Mondelinge mededeling*. Interview. 23 april 2015.

VERKOYEN, R., Commisaris lokale politie HANO, *Mondelinge mededeling*. Interview, 24 april 2015.

AERDEN, E., Hoofdinspecteur – Sociale dienst lokale politie HANO, *Mondelinge mededeling*. Interview, 24 april 2015.

AERDEN, E., Hoofdinspecteur – Sociale dienst lokale politie HANO, *Mondelinge mededeling*.
Informeel gesprek, 27 april 2015.

NULENS, J., Leerlingenbegeleider VCLB Kempen, *Mondelinge mededeling*. Interview. 4 mei
2015.

PETIT, S., Leerlingenbegeleider VCLB Noord-Oost-Limburg, *Mondelinge mededeling*.
Interview. 6 mei 2015.

VERGHOTEN, I., Leerlingenbegeleider CLB Noord-Limburg, *Mondelinge mededeling*.
Interview. 6 mei 2015.

BIJLAGEN

Bijlage 1 : Vragenlijst interview medewerker CLB

Bijlage 2: Vragenlijst interview medewerker lokale politie HANO

Bijlage 3: Krantenartikel : 'Geen waarschuwingsbrief meer voor ouders van spijbelaars.'

Bijlage 4: Krantenartikel : 'Aantal spijbelaars met vijfde gestegen (oproep).'

Bijlage 5: Krantenartikel : 'Studietoelages intrekken niet de oplossing voor spijbelen.'

BASISINFORMATIE EINDWERK

VOORNAAM : Caroline Repriels

NAAM : Repriels

KLAS : 3 MAW B

DEPARTEMENT : PXL Social Work

ACADEMIEJAAR : 2014-2015

TREFWOORD : Samenwerking, politiezone, CLB, spijbelen

TITEL : Politiezone HANO en het CLB in hun gemeenschappelijke strijd tegen spijbelproblematiek

Mijn eindwerk is opgebouwd uit 4 delen. In het eerste deel stel ik mijn stageplaats voor. Hierin bespreek ik eerst het ontstaan en de algemene structuur van de politiezone HANO. Daaropvolgend geef ik een overzicht van de precieze taken en opdrachten van de dienst waarin ik mijn stageperiode heb doorgebracht. In het tweede deel van mijn eindwerk wordt het theoretisch kader rond mijn eindwerkonderwerp behandeld, namelijk spijbelgedrag, de rol van het CLB en van de politie en het deontologisch kader waaraan beide organisaties gebonden zijn.

De probleemstelling die centraal doorheen dit eindwerk loopt is: "Hoe kunnen we de samenwerking tussen het CLB en de lokale politie HANO beoordelen op vlak van de aanpak van een eventuele spijbelproblematiek?". Deze vraag heb ik opgedeeld in vier thema's waarbinnen er steeds enkele deelvragen worden gesteld. In het eerste thema rond spijbelen werden aan de respondenten enkele algemene vragen gesteld over op welke wijze zij in contact komen met spijbelgedrag bij jongeren. In het tweede thema worden er een aantal deelvragen gesteld over hoe de concrete werkwijze is in hun respectievelijke organisaties rond de aanpak van spijbelen. In het volgende thema worden deelvragen gesteld omtrent het beroepsgeheim of het ambtsgeheim. Als vierde en laatste thema bevraag ik de respondenten over hoe zij de samenwerking tussen hun beide organisaties beoordelen en wat er volgens hen dient te verbeteren.

Dit eindwerk is gebaseerd op de huidige toestand betreffende de samenwerking tussen het Centrum voor Leerlingenbegeleiding en de lokale politie. Ik besteed daarnaast echter ook aandacht aan hoe de samenwerking zou kunnen evolueren in de toekomst, zodat dit eindwerk een bijdrage kan leveren indien een van beide partijen dit zou wensen te raadplegen.

Het uitgangspunt van dit eindwerk was nagaan hoe de samenwerking tussen de lokale politie en het CLB geëvalueerd kan worden op vlak van de aanpak van een eventuele spijbelproblematiek. Dit was mijn centrale vraag doorheen dit eindwerk. Door middel van het afnemen van kwalitatieve interviews bij zowel de individuele medewerkers van de lokale politiezone HANO als van het CLB heb ik getracht een duidelijk antwoord te verkrijgen op deze vraag. In deel drie van dit eindwerk kan u de analyses, conclusies en aanbevelingen terugvinden.

Ik kwam tot de conclusie dat het beroepsgeheim een groot knelpunt is om een goede samenwerking te kunnen realiseren tussen het CLB en de lokale politie in de aanpak van een spijbelproblematiek. Beide instanties zijn klaar om een eventuele problematiek op te vangen, maar er wordt door hen teveel afzonderlijk van elkaar gewerkt. De lokale politie wordt nog steeds als een laatste reddingsboei gezien in het hulpverleningsproces. Dit terwijl het veel beter zou zijn als er in het belang van de jongere wordt samengewerkt tussen deze instanties. Waarom zou informatie immers niet gedeeld mogen worden, als het delen ervan enkel in het voordeel kan werken van een persoon die zich in een noodsituatie bevindt. Het CLB durft vanuit hun hulpverlenend karakter nog te weinig de stap te zetten naar de politie en verschuilen zich nog te vaak achter hun beroepsgeheim.

Ik heb tijdens mijn onderzoek vastgesteld dat beide organisaties wel degelijk achter een samenwerking staan. Echter zijn ze beiden van mening zijn dat er eerst een verandering in het wettelijk kader omtrent het beroepsgeheim dient te komen alvorens deze samenwerking dieper kan uitgewerkt worden.

De belangrijkste aanbevelingen worden hier kort opgesomd:

- Het aanbrengen van een wijziging in het wettelijk kader omtrent het beroepsgeheim;
- Het verbeteren van het samenwerkingsakkoord met het CLB;
- Het oprichten van een Jeugd- en Sociale dienst;
- Ontwikkelen van een orgaan dat de samenwerking tussen reguliere en gerechtelijke hulpverlening coördineert en ondersteunt.

Besluitend kan ik opmerken dat er op dit moment een vage samenwerking is tussen het CLB en de lokale politie HANO. Er is een protocolakkoord tussen beide organisaties dat beschrijft op welke manier ze met elkaar dienen om te gaan. Maar zowel de mensen van de lokale politie

als die van het CLB worden nog teveel beperkt door het beroepsgeheim om op een constructieve manier samen te kunnen werken.